

STICHTING NATIONAAL MUSEUM VAN WERELDCULTUREN

VERANTWOORDING 2022

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG	3
Directieverslag	3
Verslag Raad van Toezicht	18
Prestatiegegevens ten behoeve van het Amsterdams Fonds voor de Kunst	23
JAAARREKENING 2022.....	25
Balans per 31 december 2022	26
Categoriale exploitatierekening over 2022	27
<u>Toelichting</u>	
Categoriale en functionele exploitatierekening 2022.....	28
Kasstroomoverzicht 2022	29
Grondslagen voor de financiële verslaggeving	30
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling	31
Toelichting op de balans per 31 december 2022	35
Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen.....	45
Toelichting op de categoriale exploitatierekening over 2022	46
Toelichting op de functionele exploitatierekening over 2022	54
OVERIGE GEGEVENS	56
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT.....	57

DIRECTIEVERSLAG 2022

Het Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW), gevestigd te Leiden op de Steenstraat 1, is een stichting met als doel huidige en toekomstige generaties inzicht te geven in de geschiedenis en ontwikkeling van niet-westerse culturen. De drie musea die samen het NMVW vormen, Tropenmuseum, Afrika Museum en Museum Volkenkunde, zijn musea over mensen, die willen inspireren tot meer wereldburgerschap en daarmee bijdragen aan een gelijkwaardigere, rechtvaardigere en leefbare wereld. Sinds 1 mei 2017 is het Wereldmuseum Rotterdam als partner verbonden aan het NMVW op basis van een in een samenwerkingsovereenkomst vastgelegde personele unie op het gebied van bestuur, management en toezicht. De twee stichtingen delen naast de collectie ook dezelfde missie.

De jaarrekening 2022 van de Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen volgt de door het ministerie van OCW voorgeschreven methodiek, vastgelegd in het 'Handboek Verantwoording Instellingen Erfgoedwetsubsidies 2021-2024', kortweg het 'handboek'.

Algemeen beleid 2022

Als gevolg van de maatregelen in het kader van de coronapandemie bleven de deuren van onze musea na de jaarwisseling gesloten en pas op woensdag 26 januari ontvingen wij, na weer een sluitingsperiode van ruim 4 weken, de eerste bezoekers van 2022.

Met ingang van 25 februari vervielen ook de laatste beperkende maatregelen met betrekking tot het museumbezoek en startte de uitdagende weg naar het terugleiden van fysieke bezoekers naar de musea. Uiteindelijk zagen we pas in het laatste kwartaal van 2022 de eerste echte omslag met een eerste stijging van de bezoekersaantallen ten opzichte van dezelfde periode in het jaar daarvoor.

De pandemie en de naweeën ervan waren in 2022 (en ook in 2023) wat betreft de ontvangst van die fysieke bezoekers overduidelijk en goed voelbaar. In Museum Volkenkunde ontvingen we 93.464 bezoekers (2021: 53.647 bezoekers), in het Afrika Museum waren dat 41.202 bezoekers (2021: 24.716 bezoekers) en in het Tropenmuseum 133.710 bezoekers (2021: 67.545 bezoekers). Met een totaal van 268.376 fysieke bezoekers is dat 64% van het bezoekersaantal in het pre-corona "normjaar" 2019 (418.750) en een toename van 84% ten opzichte van 2021 (122.468).

Ook voor de interne organisatie was 2022 een overgangsjaar na de pandemie en de in 2021 doorgevoerde reorganisatie. Per januari trad Marieke van Bommel als algemeen directeur in dienst en met haar komst kreeg de tweehoofdige directie na een interim periode in 2021 een definitieve samenstelling.

Met een hoger dan gebruikelijk ziekteverzuim en nog geldende isolatiemaatregelen was sprake van relatief veel uitval onder medewerkers en was het op niveau houden van de personele capaciteit geen sinecure. Met het per 18 februari aanpassen van het thuiswerkadvies naar maximaal 50% op locatie werken werd in samenwerking met de ondernemingsraad een inmiddels onontkoombare en onmisbare regeling voor structureel thuiswerken vastgesteld.

In 2022 voerden wij weer ons periodieke MedewerkersTevredenheidsOnderzoek (MTO) uit, eveneens in samenwerking met de ondernemingsraad. De resultaten van het onderzoek worden intern besproken en zullen deels worden omgezet in een verbeterplan, waarmee de organisatie in de komende twee jaar aan de slag gaat.

In 2021 werd bevestigd dat de verhuurder de huurovereenkomst na 31 december 2024 niet verlengt en we het gebouw en terrein in Berg en Dal uiterlijk per 1 januari 2025 moeten verlaten, waardoor de exploitatie van het Afrika Museum op deze locatie moet worden gestaakt. Het onderzoek naar de alternatieve toekomstmogelijkheden voor de aanwezigheid van het NMVW in het oosten van het land is nog gaande en wij voorzien de richting van deze voortzetting in samenspraak met de Raad van Toezicht en overige stakeholders in 2023 te kunnen bepalen.

Op inhoudelijk gebied was er in 2022 veel aandacht voor restitutie en dekolonisatie. We investeerden veel tijd en energie in verkennende samenwerkingsprojecten met communities. Ook zetten we het intensieve dekolonisatie werk aan onze thesaurus voort, waarbij gevoelige termen met een koloniale herkomst in de database werden verwijderd. De thesaurus vormt een belangrijk element in de digitale toegankelijkheid van informatie over onze collectie. Ook de opening van Onze Koloniale Erfenis in het Tropenmuseum kan in dit licht worden gezien. Deze nieuwe semi-permanente tentoonstelling vormde het sluitstuk van de herinrichting van het Tropenmuseum en een nieuwe stap in het dekolonisatie proces van het NMVW. Vanuit het ministerie kwamen beleidsmedewerkers op bezoek om zich te laten informeren en voor de politie werd een speciaal programma ontwikkeld om de dialoog binnen het korps te vergroten. De minister en staatssecretaris van OCW en de minister van Rechtsbescherming kwamen in oktober op bezoek. Een hoogtepunt in november was het bezoek van Hare Majesteit Koningin Máxima aan de tentoonstelling, gevolgd door een informeel gesprek met intern en extern betrokkenen. De dag erop ontvingen wij wethouder Meliani van Amsterdam voor de bezichtiging van deze tentoonstelling.

Op verzoek van het ministerie van OCW is in het najaar een Consortium gestart in samenwerking met het NIOD, RCE, Rijksmuseum en Museum Bronbeek. Het doel van het consortium is *'building trust, from data opacity to data transparency, and co-creating knowledge of the past for the present and the future'*. Voor het boekjaar 2022 werd €800.000,- beschikbaar gesteld om het Consortium op te starten en eerste projecten uit te voeren. Het NMVW werd dit jaar aangewezen als penvoerder.

Financiële positie

Het jaar 2022 is afgesloten met een negatief resultaat na bestemming van € 369.265,-, waar een negatief resultaat na bestemming van € 600.000,- was begroot. Het negatieve resultaat is onttrokken aan de algemene reserve.

Het behaalde resultaat is overeenkomstig de verwachting daar ook in 2022 de gevolgen van de coronacrisis voelbaar zijn gebleven. Naast de sluiting in januari is het museumbezoek gedurende 2022 nog achter gebleven bij het niveau van voor de crisis. Op grond van de *Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 (RAOCCC)* heeft NMVW in 2022 een subsidie ontvangen van € 1.022.100,- om de inkomstenderving als gevolg van de coronacrisis deels op te vangen. Voor NMVW vangt de subsidie bijna de gehele inkomstenderving ad € 1.065.102 op (peiljaar 2019). In 2022 werden er geen andere maatregelen zoals subsidies of coulantemaatregelen aan NMVW verleend.

De algemene reserve bedraagt hierdoor per ultimo 2022 € 4.014.436,-. Deze omvang bevindt zich aan de bovenzijde van de bandbreedte waartussen het vrije vermogen (algemene reserve) zich zou moeten bevinden. We hebben deze bandbreedte vastgesteld bij een interne analyse naar de streefhoogte van het vrije vermogen. Hierbij is rekening gehouden met organisatierisico's, sectorvergelijking en de financieringsfunctie van dit vermogen.

De solvabiliteit van het NMVW is 0,40 en de liquiditeit komt per ultimo 2022 uit op 5,42. Deze cijfers geven een solide financiële positie weer. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat een aanzienlijk deel van het vermogen, te weten € 6.103.438,-, is ondergebracht in bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen met geormerkte bestemming.

Met betrekking tot het Liefkesfonds kan nog gemeld worden dat het legaat waaruit dit fonds is gevormd deels in de vorm van een effectenportefeuille aan het museum werd overgedragen. Een positief beleggingsresultaat komt ten goede aan het bestemmingsfonds, net als een eventueel negatief resultaat ten laste van dit bestemmingsfonds zou komen. Het fonds staat in dat opzicht dan ook buiten de exploitatie van het museum en het museum loopt geen risico's die de algemene reserve zouden kunnen belasten. Het museum hanteert een defensief beleggingsprofiel. In 2022 was er een negatief resultaat van € 127.665,-.

Ten aanzien van de jaarlijkse significante toename van de liquide middelen dient opgemerkt te worden dat dit vooral samenhangt met de ontvangen gelden voor de huisvesting in Leiden. Hiervoor is een voorziening gevormd alsmede een langlopende schuld opgenomen.

De zgn. Functionele Exploitatierkening, zoals die conform het handboek OCW is opgesteld, rekent de verschillende baten en lasten toe aan de publieksfunctie van het museum, de collectiefunctie en het algemeen beheer. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt in welke mate de subsidie die door het Ministerie voor de betreffende categorie wordt verstrekt, afdoende is voor de betreffende functie. In 2022 blijkt het NMVW een bedrag van € 2,5 miljoen tekort te komen op de collectiefunctie. Dit laat zich deels verklaren door het gegeven dat het Ministerie in diens bekostiging voor de collectiefunctie geen bedrag heeft opgenomen voor de huisvesting van de collectie in Berg en Dal en in Amsterdam. De reden hiervoor is dat het Ministerie dat alleen bereid is te doen voor huisvesting in panden die eigendom zijn van hetzij het museum zelf hetzij van het Rijk. Gevolg is dat de Functionele Exploitatierkening ook dit jaar weer laat zien dat het NMVW diens wettelijke taken uit hoofde van de collectiefunctie in feite bekostigt ten laste van de exploitatie.

De vergaande bestuurlijke samenwerking met het Wereldmuseum Rotterdam vertaalt zich in een financiële relatie tussen de beide stichtingen. Immers, kernpunt van de samenwerking is de dienstverlening vanuit het NMVW aan het Wereldmuseum, die is gebaseerd op de in 2017 aangegane samenwerkingsovereenkomst. In deze samenwerkingsovereenkomst zijn de specifieke functies aangegeven die in het kader van de samenwerking ook werkzaam zullen zijn voor het Wereldmuseum. Dit betreft met name het management, enkele ondersteunende functies, de conservatoren en het online-team. Voor elke functie is een percentage van de loonkosten afgesproken dat door NMVW wordt doorbelast aan het Wereldmuseum.

Continuïteit

Met de wijziging van de *Regeling beheer Rijkscollectie en subsidiëring van museale instellingen* met een wettelijke taak vervalt de verplichting om iedere vier jaar een subsidieaanvraag in te dienen. Met deze wijziging is de continuïteit van het NMVW vanaf 1 januari 2021 verder verstevigd. Maar 2022 stelde ons wel voor wat financiële uitdagingen. Met nog slechts 64% van de pre-corona bezoekersaantallen bleven niet alleen de entree inkomsten, maar ook de inkomsten vanuit de museumwinkels, museumcafé en de commerciële verhuur flink achter. Zoals ook gemeld onder *Financiële positie* werd deze inkomstenderving dit jaar vrijwel geheel opgevangen door de toegekende RAOCCC subsidie.

Onverwachte tegenvallers ondervonden wij op het gebied van inkoop van materialen en energie, met daarin extreme kostenverhogingen als direct en afgeleid gevolg van de oorlogssituatie in Oekraïne.

Onder andere hoge inflatiepercentages waren in 2022 bij de afsluiting van veel cao's aanleiding tot verhoging van salarissen en aanpassing van arbeidsvoorwaarden, waardoor wij bij de inkoop van dienstverlening werden geconfronteerd met verhogingen oplopend naar 10%.

Overigens verwachten wij met het oog op een nieuw af te sluiten Museum cao ook een aanzienlijke verhoging van de personele lasten.

Bij het vaststellen van de jaarbegroting, de activiteitenplannen en de personele formatie en gedurende het begrotingsjaar houden wij continu de vinger aan de pols en sturen bij waar nodig en waar mogelijk, waardoor wij steeds in staat waren om onze (financiële) planning flexibel te houden en onze activiteiten en personele inzet mee te laten bewegen met de wijzigingen.

Organisatiestructuur

De interne organisatiestructuur en het personeelsbestand zijn afgestemd op de omvang van de activiteiten van het museum. In dit eerste post-coronajaar is de personele omvang toegenomen: per ultimo 2022 hadden 237 personen een arbeidsovereenkomst bij het NMVW (2021: 221) met een omvang van 139,1 fte (2021: 130,25 fte).

Begin 2022 werd de in 2021 ingezette reorganisatie formeel afgerond. Met een 2-hoofdige directie, een 5-koppig managementteam en 5 sectoren is het fundament gelegd voor de nieuwe organisatievorm en werken wij nu aan een verdere uitwerking, verduidelijking en verfijning van dit integrale samenwerkingsmodel.

Begroting 2023

Op 9 december 2022 werd de begroting voor het jaar 2023 door de Raad van Toezicht geaccordeerd. Hierna wordt de begroting op hoofdlijnen weergegeven:

Bedragen (x € 1000,-)

Totaal eigen inkomsten	€	5.591	
Totaal structureel subsidie OCW	€	20.964	
Totaal structureel gemeente	€	237	
Incidentele publieke subsidies	€	<u>554</u>	
Totale Baten		€	27.346
Personeelslasten	€	11.382	
Huisvestingslasten	€	10.341	
Afschrijvingen	€	1.548	
Aankopen	€	80	
Overige lasten	€	<u>6.398</u>	
Totale Lasten		€	<u>29.749</u>
Saldo gewone bedrijfsuitoefening		€	-2.403
Saldo rentebaten/ -lasten		€	0
Resultaatbestemming		€	<u>1.203</u>
Resultaat na bestemming		€	1.200

Een kwalitatieve beschrijving van de verrichte activiteiten 2022

Tentoonstellingen

Tropenmuseum

Op 23 juni opende de nieuwe semi-permanente tentoonstelling *Onze Koloniale Erfenis*. Deze veelzijdige tentoonstelling laat zien hoe kolonialisme de wereld gevormd heeft en hoe het doorleeft in de maatschappij tot de dag van vandaag. Aan de hand van 10 thema's zoals handel, veerkracht en verzet, racisme, taal en religie, vertelt de tentoonstelling het verhaal van kolonialisme. Er zijn zo'n 500 objecten te zien in de tentoonstelling variërend van (kunst)voorwerpen tot video- en interactieve installaties, fotografie, moderne en hedendaagse (schilder)kunst en kunst in opdracht. De thema's en voorwerpen illustreren het grotere verhaal van het koloniale systeem, en het verzet, de veerkracht en creativiteit van de mensen die kolonialisme doorstonden.

Op 4 november opende de tentoonstelling *Plastic Crush*. Deze tentoonstelling biedt een unieke kijk op plasticvervuiling en laat zien dat ook duurzaamheid als thema prima bij onze musea past. De bezoeker wordt meegenomen langs de rooskleurige beginjaren tot aan de huidige situatie waarin plastic bijdraagt aan wereldwijde ongelijkheid. Universele en lokale verhalen, objecten uit de collectie, hedendaagse kunst en plastic iconen bieden onze bezoekers een breed perspectief op plastic.

Afrika Museum

Tot en met 21 augustus toonden wij de tentoonstelling *Heden van het Slavernijverleden* in het Afrika Museum. Deze tentoonstelling was eerder te zien in Tropenmuseum Amsterdam en de nieuwe editie in het Afrika Museum werd verrijkt met een presentatie over de Gelderse slavernijgeschiedenis.

Op 14 oktober openden wij de tentoonstelling *Helende Kracht*. Deze tentoonstelling toont rituelen en genezingstradities waarmee mensen proberen de lichamelijke en geestelijke balans te herstellen, en kunst van kunstenaars die zich hierdoor laten inspireren. Bezoekers maken kennis met een afwisseling van hedendaagse kunst en oude objecten uit de collectie zoals buidels vol geneeskrachtige stoffen, betekenisvolle sieraden, sjamanenmantels en amuletten uit de hele wereld. De tentoonstelling was eerder te zien in Museum Volkenkunde Leiden en Tropenmuseum Amsterdam.

Museum Volkenkunde

Vanaf 24 juni was in Museum Volkenkunde de tentoonstelling *DierenAcademie* te bezoeken. Deze avontuurlijke familietentoonstelling leert kinderen dat natuur en cultuur samenhangen en dat de wereld groter is dan de mensenwereld. Twaalf dieren, van de hamerhaai tot de mestkever, hebben in deze tentoonstelling hun eigen lokaal en leren daar de jonge bezoekers de serieuze les om vanuit dieren naar de wereld te kijken.

Elk lokaal is ingericht met voorwerpen en verhalen van mensen die met het dier samenleven. Samen laten ze zien dat de mens niet boven de natuur staat. De tentoonstelling heeft een groot interactief karakter.

Op 20 oktober vond de opening van de tentoonstelling *Kaarten: navigeren en manipuleren* plaats. De tentoonstelling bevat landkaarten uit de collectie van de Universitaire Bibliotheken Leiden en werk van hedendaagse kunstenaars uit de collectie van Museum Volkenkunde. Deze tentoonstelling toont de variatie en schoonheid van kaarten van over de hele wereld, en bekijkt hoe de maker kiest welke versie van de werkelijkheid we te zien krijgen. Hierdoor kan de lezer letterlijk en figuurlijk worden gestuurd. Mensen gebruiken kaarten om de wereld vorm te geven, om zich een voorstelling van de wereld te maken of om de wereld te beïnvloeden. Met deze tentoonstelling proberen we de bezoekers kritischer te laten kijken naar de kaarten; of ze waarheidsgetrouw zijn of dat er een andere boodschap achter schuilt dan in eerste instantie is waar te nemen.

Educatie en Randprogrammering

Publieksprogrammering Tropenmuseum

In het kader van de tentoonstelling *Onze Koloniale Erfenis* werd een zeer uitgebreid programma voor publiek en onderwijs ontwikkeld in samenwerking met theatergezelschap DeGasten, Fawaka Wereldburgerschap Ondernemerschool en Stichting Zieraad. Bij de tentoonstelling werd ook een multimediatour gemaakt. Deze tour geeft geen uitleg bij wat je ziet, maar biedt een extra perspectief en vertel-laag. Een deel daarvan bestaat uit video's in Nederlandse gebarentaal en gesproken audio voor blinden en slechtzienden. Ook lanceerden we bij deze tentoonstelling de podcast *Langdradig*, waarin in iedere aflevering een thema uit de tentoonstelling centraal staat om het verborgen koloniale heden aan het licht te brengen. In het najaar startten wij de programmareeks *Dichter bij Onze Koloniale Erfenis*. Het is een reeks poëtische interventies door dichters, schrijvers en spoken word artiesten die zich laten inspireren door een thema of object uit de tentoonstelling. We trapt af met storyteller en cabaretier Joshua Timisela, en vervolgden de serie met kunstenaars en schrijvers Manuwi C Tokai, Kevin Groen en Nisrine Mbarki. Hun reflecties worden voorgedragen in een live performance, die wordt vastgelegd op film en geïntegreerd in een serie shortfilms van poëtische interventies die het thema, de performer, het 'object' en het publiek dichter bij elkaar brengt. Het project is in samenwerking met Beyond Walls en Read My World. In 2022 werd de populaire reeks diepgaande *Ongemakkelijke Gesprekken* voortgezet in samenwerking met Building Conversation. In deze programmareeks gaan we in op sociale en culturele botsingen en taboes. De reeks is een 'work in progress' waarin met elkaar gezocht wordt naar antwoorden op actuele, maatschappelijke vraagstukken en naar meer bewustwording en wederzijds begrip. Elk gesprek wordt gecombineerd met een aansluitende performance van theatermaker Sheralynn Adriaansz. Op 20 november bijvoorbeeld stond Dubbele moraal, hebben we dat niet allemaal? centraal: kan je in één dag shoppen bij de Primark of Action én deelnemen aan een klimaatprotest? Het gesprek ging over het meten met twee maten, elkaar de les lezen en hoe om te gaan met grote collectieve uitdagingen in onze samenleving.

De Museumn8 in het Tropenmuseum draaide dit jaar om 'creative change'. Maatschappelijke thema's als uitsluiting en klimaatrechtvaardigheid stonden centraal. Welke impact heeft kolonialisme? En welke impact heeft de uitvinding van plastic? Maar vooral; hoe kan creativiteit bijdragen aan verandering? Het programma was vol inspirerende muzikale en theatrale performances, workshops over creatief activisme (zonder lijm en soep) en amapiano beats van Unruly Phoeni.

Naast vakantieprogrammering boden we ook op specifieke dagen een programma-aanbod. Zo was er op 5 mei in samenwerking met Brainwash Festival een Filosofisch Ontbijt waarin we met onder andere historicus Annelien de Dijn, journalist Naeeda Aurangzeb en filosoof en spoken word artiest Lev Avitan doken in de woelige geschiedenis van vrijheid. Singer songwriter Nana Adjoa nam haar basgitaar mee en zorgde met haar nieuwsgierige poëtische teksten voor sfeervolle muziek. Op 5 december stonden we stil bij de Sinterklaasviering. Al jaren leefde bij ons de wens om een creatief alternatief te bieden voor zo'n beladen traditie. *Dec 5 Surprise* werd dat eigentijdse alternatief voor pakjesavond.

Het was een bijzondere avond vol muziek, kunst, (sint)snacks, historische context, workshops en surprises. Met Tomoko Mukaiyama, Black Archives, Babs Gons, Shoji en Kiriko Mechanicus en ambient sounds van Vox supreme.

Publieksprogrammering Afrika Museum

Voor wat betreft publieksprogrammering was er in het Afrika Museum veel aanbod rond de tentoonstelling *Heden van het Slavernijverleden*.

In samenwerking met schrijfster Henna Goudzand Nahar en illustrator Hedy Tjin hebben we bij hun boek *Op de rug van Bigi Kayman* een workshop ontwikkeld waarin kinderen (en ouders) op een toegankelijke manier meer leren over de slavernijgeschiedenis. Deze workshop werd ingezet tijdens de voorjaars- en meivakanties. Er kwamen veel positieve reacties van ouders die het heel fijn vonden zo'n moeilijk thema op deze manier met hun kinderen te kunnen bespreken. In mei programmeerden we twee theatervoorstellingen die aansloten bij de tentoonstelling. Daarnaast hebben we Studio Afrika opgestart met een hybride programma over hedendaagse films uit Afrika en de diaspora, georganiseerd in samenwerking met filmfestival iAfrica en het Nijmeegse filmfestival GoShort. Dit was een programma dat bijzondere en emotionele gesprekken opriep tussen bezoekers onderling, over thema's als huidskleur, haar en racisme.

Op zaterdag 18 juni 2022 vond de 13^e editie van het *Keti Koti Festival* plaats. Ondanks twee jaar afwezigheid wegens corona, wisten duizenden bezoekers ons weer te vinden voor een uitgebreid en gevarieerd programma. In het Museumpark werd de afschaffing van de slavernij gevierd met muziek- en dansoptredens en een Caribische markt. In het museum zelf was ruimte voor herdenken en bezinning; in diverse lezingen en talks werd ingegaan op de doorwerking van het slavernijverleden en het belang van verbinding met de voorouders.

Het zomerprogramma bestond uit *Nilton's Zomeratelier* met kunstenaar Nilton Moreira da Silva. Nilton is beeldend kunstenaar en geboren in de stad Rio de Janeiro in Brazilië. Een week lang was hij te gast in het museum en liet hij zich inspireren door de tentoonstellingen *Inspirerend Afrika* en *Religie en Samenleving*. Daarna ontwikkelde hij vier verschillende creatieve workshops waardoor bezoekers in de huid van een kunstenaar konden kruipen en bijvoorbeeld sieraden van waxprint, talismannen of krachtenarmbanden konden maken.

Een andere publiekstrekker van 2022 was de *MuseumGame Stop de Tijd* – een interactief familieprogramma dat enigszins vergelijkbaar is met een escape game. Dit aanbod werd ontwikkeld in samenwerking met Novitas Gaming. In deze game helpt de bezoeker Ronnie, de beveiliging van het museum die een vreemde koffer heeft gevonden die uit de toekomst lijkt te komen om een mysterie in het museum op te lossen.

Publieksprogrammering Museum Volkenkunde

Rond de *DierenAcademie* werd een uitgebreid publieksprogramma ontwikkeld om de collectie rond dieren en de mens-dierrelatie meer onder de aandacht te brengen. Voor families werd de *Museumbingo* ontwikkeld; een onbegeleid zelfstandig familieprogramma dat ook in het Engels verkrijgbaar was.

Daarnaast werd in Museum Volkenkunde vanaf begin maart een uitgebreid *Hanami-programma* gelanceerd. De Japanse kersenbloesem, ruim zichtbaar in de tuin van het museum, was inspiratiebron voor een online lunchcollege, een buiten- en binnen expo, een picknick Japanse thee arrangement, creatieve activiteiten voor thuis, een fotowedstrijd, Wereld Club activiteiten en verdiepende content op onze website.

Op 24 en 25 september vond het *Korean Wave Festival* plaats, de formele opening werd gedaan door de ambassadeur van Zuid Korea. Het hele weekend konden bezoekers zich onderdompelen in de Koreaanse populaire cultuur. Random Play Dance, Koreaanse games, een K-market, K-Fashion, een masterclass K-Pop, F-Fashion Show, en lezingen volgen over de Korean Wave in historisch perspectief.

In 2022 organiseerden we ook weer het traditionele *Maoriweekend*, dit keer intiem van opzet, en de jaarlijkse *Wereldfair* op het buitenterrein. De herfstvakantieprogrammering stond in het teken van *Dia de las Muertos*. *Museumnacht Leiden* verkocht dit jaar een record aantal tickets dit jaar (4.700), en ruim 75% van de tickethouders bezocht de Museumnacht activiteiten in en rondom Museum Volkenkunde.

Onderwijsaanbod

Onderwijs is een van de belangrijkste manieren om wereldburgerschap te stimuleren. Op het gebied van Educatie ging op alle vier de locaties veel aandacht naar de werving, selectie en training van nieuwe (coördinerende) museumdocenten.

In het Tropenmuseum werd er in het kader van *Onze Koloniale Erfenis* in samenwerking met *Fawaka Wereldburgerschap* een uitgebreid educatief aanbod voor het voortgezet onderwijs gemaakt en getest dat aansluit bij de lesmodules van burgerschap en geschiedenis.

Drie thema's *Winstgevende handel, maar voor wie?*, *Rijkdommen van overzee* en *Racisme bestaat. Ras niet* zijn hiervoor verder uitgewerkt op onze website. De museumdocenten van het

Tropenmuseum kregen in voorbereiding op *Onze Koloniale Erfenis* extra en intensieve trainingen over ras, racisme en discriminatie.

Op 18 november organiseerden NiNsee en Tropenmuseum, in samenwerking met de partners uit het Educatienetwerk Slavernijverleden, een inspirerende studiemiddag voor docenten en leerkrachten uit het primair en voortgezet onderwijs rondom het Nederlands trans-Atlantische slavernijverleden.

Daarnaast namen we deel aan de Leerlijn Erfgoed en Identiteit (LEI), een bijzondere samenwerking tussen Amsterdamse scholen en erfgoedinstellingen voor alle leerjaren van het primair onderwijs waarin rond 7 thema's (wonen, samenleven, oorlog & vrijheid, feesten & gebruiken, natuur, vrije tijd, onderwijs & wetenschap) een erfgoedprogramma wordt aangeboden voor groep 1 t/m 8. Op 1 juni presenteerden we dit aanbod tijdens de Dag van de Cultuur Educatie in theater de Meervaart.

In juni ontving het Afrika Museum 40 PABO studenten van *Fontys Hogeschool* uit Den Bosch. Zij kwamen bij ons inspiratie opdoen: hoe gaan wij om met de begrippen 'identiteit' en 'wereldburgerschap' in het basisonderwijs. Naast een gesprek met de coördinator educatie volgden zij verschillende workshops. Een geslaagd bezoek, dat komend studiejaar weer een vervolg krijgt. In juli opende in het Afrika Museum tevens een mini-tentoonstelling over Identiteit van de *Montessori Kunstklas*, waarmee wij al een jarenlange samenwerking hebben.

Het educatieteam van Museum Volkenkunde werd in 2022 betrokken bij de ontwikkeling van een interactieve tijdlijn voor het basisonderwijs in samenwerking met de Noordwijkse methode, de organisatie van een museumdebat voor leerlingen in het Voortgezet Onderwijs en de voorbereiding van het Japanjaar 2023.

Tropenmuseum Junior

Op 3 augustus 2020 is door het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) in het kader van Kunstenplan 2021-2024 een subsidie verleend van in totaal € 848.740,- ten behoeve van activiteiten van Tropenmuseum Junior (TMJ). Voor 2022 was het toegekende bedrag € € 219.030,-. Zoals overeengekomen met het AFK is de verantwoording hiervoor in dit verslag verwerkt.

Toelichting op kwalitatieve gegevens

Met het vieren van de Surinaamse nationale feestdagen in TMJ werd ook gevierd dat het fysieke bezoek vanaf eind januari steeds minder gehinderd werd door Corona-beperkingen en werd er extra ingezet op activiteiten in weekends en vakanties.

TMJ bleef ook in 2022 zowel nationaal als internationaal onverminderd in de belangstelling staan van museum- en onderwijsprofessionals die kennis wilden maken met de specifieke TMJ-methode; een bezoek aan TMJ maakt voor veel pabo- en lerarenopleidingen deel uit van het curriculum.

In 2022 verstrekten we het TMJ team met 2 nieuwe medewerkers, die een intensieve training ontvingen. De overige 8 medewerkers van het bestaande team volgden gedurende het jaar aanvullende trainingen.

In 2022 realiseerde TMJ verschillende samenwerkingen met NiNsee. Samen ontwikkelden we Keti Koti lessen voor het basisonderwijs, waarin het slavernijverleden en de doorwerking ervan in het heden werden belicht. De lessen worden door zowel NiNsee als door TMJ medewerkers van Surinaamse afkomst op de scholen verzorgd. De Rode Loper faciliteerde hiervoor de contacten met de basisscholen. De lessen staan online op het interactieve platform *LessonUp* en zijn daarmee toegankelijk voor alle leerkrachten uit het primair en voortgezet onderwijs. Er wordt dankbaar gebruik van gemaakt, al dan niet aangepast naar de eigen behoeftes van het schoolcurriculum.

De specialistische kennis en kunde van de TMJ staf werden dit jaar binnen de NMVW-organisatie ook ingezet bij de ontwikkeling van *DierenAcademie*, een interactieve familietentoonstelling waarin kinderen en ouders samen aan de hand van collectie en verhalen leren over de samenhang van alle leven op de planeet aarde.

In 2022 werd het voorstel voor een nieuwe aanpak voor *Tropenmuseum Junior* geaccordeerd voor uitwerking. Op dit moment zijn (nieuwe) TMJ medewerkers intensief bezig met de ontwikkeling van de nieuwe TMJ editie over klimaatverandering en de invloed daarvan op cultuur. De regionale focus wordt hiermee verlaten.

Sabi Suriname werd met een jaar verlengd, onder meer als gevolg van de sluitingen tijdens corona.

Toelichting op kwantitatieve gegevens

TMJ opende vanaf februari weer de deuren en met 3.744 publieksactiviteiten en tijdsloten ontvingen wij in 2022 20.742 bezoekers. Hiervan kwamen 6.323 bezoekers in 200

schoolprogramma's via schoolbezoek en 14.611 bezoekers via particulier bezoek in weekends en op vakantie- en feestdagen.

Hoewel in de eerste helft van het jaar uiteindelijk alle Corona-beperkingen werden opgeheven waren wij in 2022 toch nog wat voorzichtiger bij de ontvangst van groepen in TMJ. Wij hielden de hygiënemaatregelen intact en beperkten de groepsgrootte tot 15 particuliere personen per tijdslotgroep, i.p.v. de 30 die gebruikelijk waren in de periode voor Corona en ontvingen 1 klas tegelijk i.p.v. voorheen 2. Dit had uiteraard wel gevolgen voor de bezoekersaantallen.

Relaties & Stakeholders

In 2022 hebben we de samenwerking met Basisschool Oscar Carré (cultuurprofielschool) gecontinueerd. Dit is een vierjarig traject, dat is gericht op de verdieping van inhoudelijke samenwerking en deskundigheidsbevordering bij beide partijen. Onderzoeksvraag is hoe we cultuureducatie zinvol kunnen verbinden aan burgerschapsonderwijs in het primair onderwijs. Er waren diverse programma's waarin leerkrachten en medewerkers museum ervaringen hebben uitgewisseld en in de aanloop naar de nieuwe TMJ editie voerden wij gesprekken met de leerlingen van verschillende leerjaren over het thema klimaat, het onderwerp van de volgende TMJ tentoonstelling.

Eveneens met het oog op de nieuwe editie gingen wij samenwerkingen aan met diverse scholen in Amsterdam oost, het stadsdeel van het Tropenmuseum. Zo zullen de Indische Buurt School en de Barbaraschool deel gaan uitmaken van de klankbordgroep.

Voor scholen die een lage ouderbetrokkenheid ervaren bij de vorderingen van hun kinderen ontwikkelde TMJ een programma waarin kinderen met hun ouders buiten schooltijd het educatieve programma in Sabi Suriname beleven. In 2022 namen 2 scholen aan dit programma deel en wij zetten dit in de komende jaren zeker voort.

Toelichting op het vrijkaartenbeleid

Tropenmuseum Junior voert ten aanzien van uitgifte van vrijkaarten, het verlenen van gratis toegang en het voeren van kortingsacties hetzelfde beleid als NMVW. Volgens dit beleid ontvangen gasten in het kader van kennisoverdracht en (inter)nationale uitwisseling gratis entree. Hieronder vallen ook de leerkrachten en schoolgroepen voor try-outs. Het basisonderwijs heeft gratis toegang tot onze musea, scholen binnen het VO betalen alleen een bijdrage voor de programmakosten (begeleiding, materiaalkosten, etc.), voor bezoekers binnen MBO, HBO en WO verband is er een speciaal onderwijstarief voor rondleidingen en workshops. Daarnaast worden incidenteel vrijkaarten ingezet in het kader van publieksacties, voor free publicity en bij de afhandeling van klachten.

Wetenschappelijke functie en internationale activiteiten

Onderzoek ligt aan de basis van elke tentoonstelling en is belangrijk bij het ontwikkelen van de storyline, het selecteren van objecten en het schrijven van de teksten. In de 2022 werden de volgende tentoonstellingen opgeleverd: *Dieren Academie* (Leiden), *Onze Koloniale Erfenis* (Amsterdam), *Helende kracht* (Berg en Dal), *Hair Power* (Rotterdam), *The World is Yours* (Rotterdam), *Schatten uit het depot: Paaseiland* (Leiden), *World Press Photo: door de lens van* (Amsterdam), *Plastic Crush* (Amsterdam), *Kaarten: navigeren en manipuleren* (Leiden). Onderzoek voor *De Grote Indonesië Tentoonstelling* in De Nieuwe Kerk werd uitgevoerd, maar die samenwerking werd stopgezet.

Onderzoek werd ook uitgevoerd ter voorbereiding van komende tentoonstellingen zoals *Diva's* (Amsterdam), *Martial Arts* (Amsterdam), *Geen Woorden maar Draden: Borduren* (Rotterdam), *Words, Sounds, Power: hedendaagse kunst uit Afrika* (Berg en Dal), *In de Ban van Goud* (Berg en Dal) en *Someone's Getting Rich* (Amsterdam).

Er wordt in het museum ook fundamenteel onderzoek gedaan wat toelaat objecten beter in hun context te plaatsen of bredere lijnen te zien in de kunsttradities die de wereld kent. Zo werd aan de conservator Oceanië de Barbro Klein onderzoekbeurs vanuit het Swedish Collegium for Advanced Study (Uppsala universiteit) toegekend, voor een onderzoeksproject een genuanceerde kunstgeschiedenis van tatoeage in Tonga.

Binnen het team Collectie Informatie wordt intensief gewerkt aan het dekoloniseren van onze thesaurus (termenlijst).

Hierbij gaat het enerzijds om het verwijderen van sensitieve termen, een continu proces, waar we al jaren mee bezig zijn. Anderzijds gaat om het doorlichten van de thesaurusconcepten en de relaties ertussen, die op imperialistische denkbeelden berusten.

Team Collectie Informatie levert een belangrijke bijdrage aan de websites en social media en werken samen met conservatoren, het online team en collega's van educatie en evenementen om

een 'totaalpakket' aan te bieden aan online en fysieke bezoekers. Hierbij valt ook te denken aan de reeks 'Wereldverhalen', die steeds verder uitgebreid wordt.

Herkomstonderzoek

Onderzoek vindt steeds meer plaats in samenwerking met (diaspora) gemeenschappen. Deze wederzijdse betrokkenheid leidt tot diepere inzichten en ook evenwichtiger zicht op herkomst. In tentoonstellingen wordt beter vermeld hoe voorwerpen in het museum terecht zijn gekomen, en in de database wordt de uitgebreidere informatie meer en meer gekoppeld. Ook werd herkomstonderzoek, waarin wij al langere tijd een voortrekkersrol vervullen, dit jaar een vast element in onze onderzoekagenda. We koppelen resultaten van dit onderzoek terug aan herkomstlanden en aan de in 2022 ingestelde overheidscommissie Teruggave Koloniale Collecties. Het lopende (herkomst)onderzoek met betrekking tot Indonesië richt zich op objecten die onderwerp van gesprek waren tijdens een ontmoeting met de Indonesische repatriëringscommissie in Museum Volkenkunde op 7 juli. De betreffende objecten zijn: 1. De zogenoemde Pita Maha-collectie (Tropenmuseum), 2. Het hoofdstel van het paard van Diponegoro (Museum Bronbeek), 3. De Javamens (Naturalis), 4. Een kris die is buitgemaakt tijdens de puputan Klungkung op Bali in 1908 (Museum Volkenkunde), 5. De Singosari-beelden Ganesha, Durga, Mahakala en Nandishwara (Museum Volkenkunde), 6. Objecten buitgemaakt tijdens de Lombok-oorlog in 1894 (zie hieronder), 7. De Luwu-regalia (verblijfplaats onbekend, niet in collectie NMVW) en 8. Een Koran van Teuku Umar (Wereldmuseum).

Er werd ook herkomstonderzoek uitgevoerd in de collecties van Museum Volkenkunde, het Tropenmuseum en het Wereldmuseum die mogelijk afkomstig zijn van Ban Chiang, een prehistorische nederzetting in Noordoost-Thailand, naar de verwervingsgeschiedenis van de collectie van het Wereldmuseum in de WO2 periode (tussen 1933 en 1948) en naar objecten aangekocht bij de Iraans-Duitse handelaar Saeed Motamed, die tussen 1956 en 2005 een 430-tal objecten verkocht aan het Wereldmuseum, Tropenmuseum en Museum Volkenkunde.

In 2022 werd een NWO Museumbeurs toegekend aan onze conservator Afrika ten behoeve van haar herkomstonderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse Neder-Kongo collectie. De centrale vraagstelling was daarbij of de voorwerpen van deze collectie onrechtmatig zijn verkregen. Hiermee werd een belangrijke bijdrage geleverd aan de toenemende informatiebehoefte vanuit de landen van herkomst van de objecten en de Nederlandse maatschappij.

Pilot Provenance Research on Objects of the Colonial Era (PPOCE)

Na het presenteren van het NMVW framework voor restitutie in 2019, en de recentere beleidsvorming van de overheid, werden dit jaar de resultaten van PPOCE gepresenteerd, het driejarige Pilot Project Provenance Research on Objects of the Colonial Era. Dit was een gezamenlijk project van NMVW, Rijksmuseum en NIOD, gesteund door het ministerie van OCW. Doel was het ontwikkelen van een methodiek voor herkomstonderzoek naar collecties met een koloniale context. De presentatie van het onderzoeksrapport vond plaats op 17 maart in Museum Volkenkunde. Daar nam staatssecretaris Gunay Uslu het eerste exemplaar in ontvangst. De reeks rapporten die PPOCE heeft opgeleverd kunnen ook geraadpleegd worden via de website van het museum. Het internationale onderzoek ten behoeve van die claims voor de teruggave van objecten is ook een basis voor het verdiepen van relaties met herkomstlanden.

Publicaties

- Brinkgreve, Francine. 2022. *Wereldverhaal Oud en Nieuw vieren in een Chinese familie samen met hun voorouders*. <https://www.tropenmuseum.nl/nl/wereldverhalen/oud-en-nieuw-vieren-een-chinese-familie-samen-met-hun-voorouders>.
- Buijs, Cunera, Kim van Dam & Frédéric Laugrand (eds). 2022. *People, Places, and Practices in the Arctic, Anthropological Perspectives on Representation*. Routledge.
- Dartel, Daan van. 2022. "Surinaamse kledingcollectie in Nederlandse musea." In Jane Steward-Schubert, Ella Broek & Michelle Piergoelam (eds), *Goma Weri. Beleving en techniek van Afro-Surinaamse klederdracht, 176-184*. Edam: LM Publishers.
- Dartel, Daan van. 2022. *Geen goed of fout. Culturele toe-eigening in kleding en mode. Kostuum, Nederlandse kostuumvereniging: 68-77*. *Indigenizing the (Art) museum Wapatah/OCAD. Museum Worlds: Advances in Research 10: 235-236*.
- Ito, Atsunori, Lomahaftewa, Candice, Lomatewama, Ramson, Hays-Gilpin, Lidchi, Henrietta (eds.) 2022. *Collections Reviews on 17 Silverworks. Reconnecting Source Communities with Museum collections*. Japan: National Museum of Ethnology.

- Lidchi, Henrietta & Francine Brinkgreve. 2022. "Nadenken over herkomst." In Jona Mooren, Klaas Stutje & Frank van Vree (eds). *Sporen Onderzoek naar herkomstgeschiedenis en betekenisgeving van culturele objecten en collecties verworven in koloniale situaties. Eindrapport Pilotproject Provenance Research on Objects of the Colonial Era. Herkomstonderzoek van objecten uit de koloniale tijd*, pp. 71-72. NIOD.
https://divtprfbqbt2m.cloudfront.net/2022-03/Sporen_Eindrapport_PPROCE.pdf
- Lidchi, Henrietta. 2022. Koloniale Logiken und mit Benin City zusammenhängende Regiments Sammlungen. In Barbara Plankensteiner (ed.), *Benin. Geraubte Geschichte*, pp. 98-109. MARKK: Hamburg.
- Lidchi, Henrietta. 2022. Listening to art as the voice of our time: the online *in-Conversation series*
- Lidchi, Henrietta. 2022. *Provenance #3. First Americans*, edited by Fanny Wonu Veys, with a contribution by Sarah Russ. Leiden: Sidestone Press.
- Lidchi, Henrietta. 2022. Re-appraising expropriations: a clarification on colonial rationales linked to the collections arising from the attack on Benin City in 1897. *Museum Worlds: Advances in Research* 10: 170-180.
- Quist, Tom. 2022. Provenance report regarding Brief van de sultan van Madura and Kris of King William I [Letter and Kris of the sultan of Madura presented to King William I].
https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/481404309/RAP_PPROCEprovenanceReport_09_LetterOfSultan_RV3608080_Kris_NG_NM7115_v10_202203.pdf
- Quist, Tom. 2022. Provenance report regarding Hoofddekseel (kanigara), Gordel voor Staatsiekris (Epek) en Staatsiekris (Keris).
https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/488949324/RAP_PPROCEprovenanceReport_01_Hoofddekseel_RV_360_1475_Gordel_RV_360_1481_Staatsiekris_RV_360_1481a_v10_202203.pdf
- Quist, Tom. 2022. Provenance report regarding Krissen [Krisses].
https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/488924306/RAP_PPROCEprovenanceReport_32_Krissen_RV_3600_1892until1895_v10_202203.pdf
- Quist, Tom. 2022. Provenance report regarding Staatiekris (Ceremonial kris).
https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/488924747/RAP_PPROCEprovenanceReport_08_Staatsiekris_RV_360_6021_v10_202203.pdf
- Quist, Tom. 2022. Provenance report regarding Staatiekris-keris.
https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/488923895/RAP_PPROCEprovenanceReport_31_Staatsiekris_RV_3600_193_v10_202203.pdf
- Quist, Tom. 2022. Provenance report regarding Staatiekrisen.
https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/488924810/RAP_PPROCEprovenanceReport_05_Staatsiekrisen_RV360_5393and5394_v10_202203.pdf
- Quist, Tom. 2022. Provenance report regarding Staatsiekris – Keris.
https://pure.knaw.nl/ws/portalfiles/portal/488949301/RAP_PPROCEprovenanceReport_10_Staatsiekris_RV_360_8082_v10_202203.pdf
- Swamy, Priya. [2023]. *Struggles for Hindu Space in the Netherlands. Affect and Absence*. (Beschikbaar als pre-order). Bloomsbury Academic.
- Veys, Fanny Wonu. 2021. The Rapa Nui collection at the National Museum of World Cultures. *Archiv Weltmuseum Wien* 70: 4-35. This article was backdated as it was published in 2022, but should have been published in 2021
- Veys, Fanny Wonu. 2022. 'Going Native': Dutch constructions of the Pacific. In *Paradise Camp by Yuki Kihara*, edited by Natalie King, pp. 135-139. Melbourne, Australia: Thames & Hudson.
- Veys, Fanny Wonu. 2022. Column - Kia whakatōmuri te haere whakamua - Ik loop achteruit de toekomst tegemoet met mijn ogen gericht op het verleden. *Socares, Nascholingsplatform Ouderengeneeskunde* 3(2 september): 52.
- Veys, Fanny Wonu. 2022. *Talanoa Forum in the Netherlands*. Talanoa Forum 2022.
<https://www.talanoaforum.ws/talanoa-netherlands>
- Veys, Fanny Wonu. In press. 'The Prism of Respect: Exhibiting a Raja Ampat Altar'. In *Western New Guinea: Social, Biological, and Material Histories*, edited by Dylan Gaffney & Marlin Tolla. Terra Australis. Canberra: ANU Press
- Veys, Fanny Wonu. In press. Presenting Oceania in the Netherlands. *NOVARA. Contributions to Pacific Research* (Österreichisch-Südpazifische Gesellschaft)

Samenwerkingen en partnerschappen

De Sector Onderzoek en Collectie onderhoudt en ontwikkelt uiteenlopende relaties met bijvoorbeeld stakeholder communities uit herkomstlanden en vanuit (diaspora) gemeenschappen in Nederland, met kunstenaars(groepen), onderzoekers, andere musea in binnen- en buitenland, en universiteiten. Ook zijn er diverse verbanden waarbinnen digitale informatie gedeeld wordt, zoals de databases Europeana, het Geheugen van Nederland, ModeMuze, de Japanse kunst database van Ritsumeikan University, Kyoto, en de website Aziatische Keramiek.nl.

Acquisities

Gedurende 2022 werden enkele honderden objecten verworven, via schenkingen, legaten, en aankopen. Daarbinnen zijn met name te noemen: de schenking van het grote voorouderaltaar van de familie Kan, uit de Chinees-Indonesische Peranakan gemeenschap, compleet met zeer veel toebehoren zoals bijvoorbeeld zieletabletten en wierookvatten; een collectie kleding, foto's en documenten zoals familieregister, geschonken door S. Slijters, compleet in de reiskoffer gebruikt voor deze voorwerpen bij de aankomst vanuit Suriname van de ouders van de schenker, in 1957; een serie vissen samengesteld uit plastic flessen, delen van de installatie 'Bottled Ocean 2120' door de Nieuw-Zeelandse kunstenaar George Nuku (tevens de schenker), die deze installatie maakte (met vrijwilligers) voor de tentoonstelling 'Een zee van eilanden' die getoond werd in Museum Volkenkunde in 2020-2021; een Wampanoag 'Wampum Alliance Collar', gemaakt door Elisabeth James-Perry uit honderden paars-witte pucquahog schelpen, opdrachtwerk ter gelegenheid van tentoonstelling First Americans in Museum Volkenkunde (2021-2023); een schenking van een Chinese drakenmantel die toebehoorde aan een voorouder van de schenkers E. en L. van Enter, met insignes behorende bij de rang van de bezitter; verder een album gouaches van Chinese Daoïstische heiligen (aankoop); een series van zes hedendaagse Asmat schoudertassen; een schenking van W. van Zanten van textiel en muziekinstrumenten van de Badui; een schenking van J. D. van der Waals van diverse voorwerpen van de Dogon, met name deurbeslag in houtsnijwerk; de aankoop van een drieluik door de hedendaagse kunstfotograaf Yang Yongliang, met steun van de Vereniging Rembrandt; de aankoop van het beeld 'Lipton Jonkonnu' door Sokari Douglas Camp; en vele andere verwervingen.

Ondernemerschap en eigen inkomsten

Het eigen inkomsten-percentage van het NMVW bedroeg in 2022 27,0% en in 2021 was dit 22,7%. In 2019 bedroeg dit nog 42,2%. Hierbij worden de eigen inkomsten gedeeld door de structurele subsidies (zijnde OCW en subsidies uit gemeenten). Naast de entree-opbrengsten droegen de opbrengsten uit de museumshops, de horeca en de verhuring van zalen en overige accommodaties bij aan de inkomsten van onze musea. Deze publieksinkomsten bedroegen in 2021 € 3.020.001,-, een stijging van 61,2% ten opzichte van 2021.

De bijdrage uit private middelen bedroeg in 2022 € 1.114.493,- tegen € 1.321.463,- in 2021. Deze daling is voor het grootste deel te verklaren door het resultaat uit de beleggingsportefeuille Liefkes.

Code Diversiteit en Inclusie

Als museum zijn we structureel geëngageerd aan de strijd voor gelijkwaardigheid. Dit heeft een vaste en belangrijke plek in ons beleid en in al onze activiteiten. We doen dat op basis van een goed (historisch) besef van onze rol als museum. We geven hierbij context en duiding, vergroten de kennis en bevorderen de empathie.

In 2022 bleef de vraag hoe we een meer diverse en inclusieve sector kunnen zijn urgent voor musea. Dat was ook het geval voor NMVW. We namen deel aan bredere (nationale) initiatieven die meer inclusiviteit in de sector bevorderen, zoals *Musea Bekennen Kleur* en het *Landelijk Netwerk Diversiteit en Inclusie*. En daarnaast bleven we ook onze eigen initiatieven ontwikkelen en uitvoeren, gebaseerd op onze eigen geschiedenis en de uitdagingen waar we als organisatie voor staan.

(Un)common Ground

Deze aandacht geldt ook onze interne organisatie. Organisatiebreed was er de wens voor meer begrip in kwesties met betrekking tot diversiteit en inclusie.

In de zomer van 2021 zijn we de eerste reeks themabijeenkomsten *(un)common ground* gestart. Dit programma is ontwikkeld in de overtuiging dat een systematische benadering van diversiteit en inclusie meer aandacht vraagt voor de geschiedenis van onze musea en hoe dit blijft doorwerken in het heden. Deze eerste reeks gesprekken had als thema 'waar werken wij?'. In de gesprekken, geleid door een externe moderator, keken medewerkers samen naar de identiteit van onze organisatie: wat is de achtergrond van onze musea, waar staan we nu en waar ligt ons gedeeld toekomstperspectief? We onderzochten waar we verschillen en waar we overeenkomen, om op die

manier meer begrip voor elkaars perspectief te krijgen. Het was goed om te merken dat de gesprekken een concrete mogelijkheid bieden om actief bij te dragen aan het realiseren van een 'common ground', een gedeeld gedachtengoed, met betrekking tot thema's die voor onze organisatie en ons dagelijks werk belangrijk zijn.

In 2022 organiseerden we daarom een nieuwe reeks bijeenkomsten waarbij er telkens door middel van een specifieke gespreksmethode (het vlak) een casus werd besproken uit de praktijk over bijvoorbeeld samenwerkingen met partners en de (beladen) geschiedenis van onze museumgebouwen.

Diversiteit, Inclusie, Dekolonisatie en Communities

Een belangrijk initiatief op dit gebied was het samenwerkingsproject *Langdradig*. *Langdradig* is een podcastserie die is gemaakt in samenwerking met vier kunstenaars-activisten in het kader van de tentoonstelling *Onze Koloniale Erfenis*. Iedere aflevering van de podcast behandelde een ander voorbeeld van hoe het koloniale verleden in ons heden doorwerkt. Het project belicht de nieuwe focus van NMVW, waarbij het werk met gemeenschappen wordt benaderd als herstelpraktijk. Dit is een strategische verschuiving in het beleid en richt zich op het faciliteren van diverse perspectieven (en het op de voorgrond treden van gemarginaliseerde perspectieven) en de bloei van de gemeenschap.

Hoewel deze aanpak bedoeld was om de behoeften van de leden van de gemeenschap centraal te stellen bij het vertellen van de geschiedenissen, daagden onze samenwerkingspartners in deze projecten op hun beurt ons als museum ook uit. Het project riep significante vragen op over onze praktijken, werkwijzen en onze interne relaties. We dachten na over hoe om te gaan met (micro-) agressie, onbewuste vooroordelen of (raciale) discriminatie binnen de organisatie, maar ook met partners buiten de organisatie. We werden op die manier gestimuleerd om protocollen te ontwikkelen en om trainingen te geven met als doel een meer respectvolle, zorgzame en anti-discriminerende organisatie te creëren.

Het meten van diversiteit en impact

Naar aanleiding van aanhoudende vragen vanuit onze organisatie en de behoefte vanuit de bredere museale sector om de diversiteit meetbaar te maken, hebben NMVW en WMR opdracht gegeven voor een onderzoeksrapport *Diversiteit Meten: Onderzoek naar het definiëren en meten van diversiteit en inclusie in de culturele sector*. Deze analyse werd uitgevoerd door dr. Jasmijn Rana en dr. Anouk de Koning van de Universiteit Leiden. Dit onderzoeksrapport heeft al sectorbrede aandacht gekregen op basis van een artikel van de Boekman Stichting over de onderzoeksbevindingen (<https://www.boekman.nl/tijdschrift-artikel/artikelen/diversiteit-in-de-culturele-sector/>.) *Diversiteit Meten* zal ons museum en de bredere sector helpen om de redenen achter en het doel van diversiteits- in inclusiviteitsbeleid beter te definiëren. Hierdoor kunnen effectievere strategieën worden ontwikkeld om verandering binnen organisaties te bewerkstelligen.

Fair Practice Code

Wij onderschrijven de aanbevelingen van de Fair Pay / Fair Practice Code en de principes van deze code worden binnen onze organisatie integraal toegepast. Wij herkennen onszelf in de vijf pijlers waar de Fair Pay / Fair Practice Code op berust en leven deze na.

Recht doende aan de elementen solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie koesteren en waarborgen wij zo bijvoorbeeld de belangen en rechten (inclusief auteursrecht, bronvermelding en eigenaarschap) van samenwerkingspartners, marktconforme en eerlijke betaling van kunstenaars en freelancers, groei- en ontwikkelingsmogelijkheden voor onze medewerkers, een eerlijk stage- en vrijwilligersbeleid en ons Green Team, en de ontwikkelingen daarvan.

Tot de transparantie van organisatie en beleid rekenen wij ook de vastlegging en publicatie ervan.

Collectiemanagement

Beheer en behoud

We investeerden in onderzoek naar de haalbaarheid van een centraal collectiecentrum waar de verspreide depots van de bij NMVW aangesloten musea kunnen worden ondergebracht. Zo'n collectiecentrum draagt bij aan de toegankelijkheid van de objecten en het duurzaam beheer van de collectie. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is het toegankelijk maken van objecten voor herkomstgemeenschappen als onderdeel van onze omgang met objecten uit koloniale context. Er werden twee scenario's onderzocht: een centrum gezamenlijk met de gemeentelijke musea in Rotterdam en een centrum gezamenlijk met Museum Boerhaave en Museum de Lakenhal in Leiden. Deze laatste optie is in twee varianten onderzocht: NMVW als eigenaar van het gebouw en realisatie door een externe partij waarbij alle deelnemers huurder worden. In 2022 besloten we dat een variant waarbij NMVW als eigenaar optreedt, niet haalbaar is. Het komende jaar zullen we de

twee andere varianten verder uitwerken. We hebben als doel rond 2029 een nieuw collectiecentrum te betrekken.

Op gebied van beheer en behoud investeerden we in verdere harmonisatie van werkwijzen over de verschillende vestigingen heen. We zagen een toename van het aantal depotbezoeken door externen na twee rustige jaren vanwege de pandemie.

Digitalisering

Op het gebied van digitalisering voerden we een aantal infrastructurele projecten uit en werkten we verder aan het digitaliseren van collectie en aan de collectie gerelateerde informatie. Tijdens de lockdowns i.v.m. COVID-19 waren (herkomst)onderzoekers vrijwel volledig afhankelijk van gedigitaliseerde bronnen voor het uitvoeren van hun onderzoek. Om hen te kunnen faciliteren, hebben we in 2022 een grote hoeveelheid archief gedigitaliseerd en beschikbaar gemaakt. We onderzochten hoe we met digitale technieken deze bronnen beter kunnen ontsluiten en de inhoud doorzoekbaar kunnen maken. Een andere pijler voor collectiedigitalisering was de fotografie van objecten uit een koloniale context. We intensiveerden ons programma voor het fotograferen van objecten die niet eerder werden gefotografeerd of waarvan de afbeelding van onvoldoende kwaliteit is. We deden dit op alle depotlocaties. Ook werden grote delen van onze fotocollectie gedigitaliseerd. Hierbij lag de nadruk op fotografie afkomstig uit voormalig Nederlands-Indië. Het experimenteren met het scannen van objecten in 3D kwam stil te staan doordat onze samenwerkingspartner haar activiteiten genoodzaakt was te beëindigen. Op gebied van infrastructuur en software verhuisden we een groot aantal van onze systemen naar een cloud-voorziening en implementeerden we een asset management systeem voor beeld- en AV-materiaal. Dit systeem zal worden gekoppeld aan onze systemen voor collectie-management en informatievoorziening op zaal.

Registratie en documentatie

Het dekoloniseren van ons taalgebruik heeft de afgelopen jaren een grote rol gespeeld bij onze werkzaamheden, ook op het gebied van registratie en documentatie. Omdat we het gebruik van thesauri zien als een belangrijk middel om onze collecties doorzoekbaar en beter toegankelijk te maken, hebben we in het afgelopen jaar gewerkt aan het dekoloniseren van de thesaurus Wereldculturen. We deelden onze ervaringen op dit gebied met het werkveld in de door de Reinwardt Academie aangeboden training.

Tag The Picture

Op zaal in de musea laten we slechts een deel van de collectie zien. Daarnaast spannen we ons in om de collectie op breed mogelijk toegankelijk te maken. Dit jaar investeerden we in het digitaliseren van onze verzameling foto's. In het kader van het project *Tag the Picture* werden fotoalbums over Indonesië volledig en in hoge resolutie gedigitaliseerd. Dit leidde tot een aanzienlijke digitale kwaliteitsverbetering van de collectie albumfoto's en een forse uitbreiding daarvan, aangezien lang niet alles als collectie geselecteerd was. De verpakkingen van veel albums zijn verbeterd en de registratie van de albums aangevuld en/of uitgebreid in TMS. Op 24 november ging de website TagthePicture.nl live, een unieke tool om met hulp van vrijwilligers en kunstmatige intelligentie de omvangrijke Indonesische fotocollectie beter doorzoekbaar te maken en zo de collectie toegankelijk te maken voor iedereen. Voor de kunstmatige intelligentie werkten we samen met Melvin Wevers, Universitair Docent aan de Universiteit van Amsterdam. Museum Bronbeek levert een deel van hun fotocollectie. Uitbreiding met andere collecties volgt. Met dit project zijn we voorloper in Nederland.

Talentontwikkeling

Binnen het team Collectiemanagement werd er in de zomer van 2022 geëxperimenteerd met een vakantiekrachten project.

Acht studenten van de Reinwardt Academie werden geworven om gedurende een twee maanden durend programma op allerlei plekken in onze musea en depots werk uit te voeren op gebied van depotbeheer en registratie. De studenten hebben met veel plezier werkervaring opgedaan en zorgden er samen voor dat er veel werd bereikt in korte tijd. Daarmee was het een succesvol project en voor herhaling vatbaar. Een aantal van deze studenten zal het komende jaar in dienstverband parttime doorwerken aan een aantal klussen.

Verwervingen

De collectiecommissie heeft een aantal aankopen geadviseerd, waaronder hedendaagse stukken en historische collecties die door donaties werden aangeboden. Veel van de aanwinsten volgen op het tentoonstellingsprogramma. Een bijzondere aanbeveling van 2022 was de aankoop van de muurschildering door de Osage/Cherokee/Muscogee-Creek schilder en muralist Yatika Starr Fields

(1981), wiens werk *Accommodating strength, Our land, Our Heart* achter op Museum Volkenkunde staat. Dit werk is gemaakt in opdracht van Fields, een artist-in-residence en visiting fellow bij het Research Centre for Material Culture tussen 7 en 14 september 2019, en is daar sindsdien te zien. Het stuk is een bezinning op de betekenis van inheemsheid in de 21e eeuw en met name de compositie speelt in op Nederlandse schilderijen uit de 17e eeuw. De figuren vertegenwoordigen kracht, de symbolische elementen vertegenwoordigen de verwickelingen van de Europese en inheemse geschiedenis, de lintrokken zijn een verwijzing naar de heropleving van het dragen van deze items als gevolg van protesten in de periode, in het bijzonder de No Dakota Access Pipeline. Het stuk is uniek in Europa, hoewel Fields' muurschilderingen heeft gemaakt op een aantal belangrijke locaties in de VS, vaak gekoppeld aan gemeenschapsprojecten of politiek werk. We zijn ons ervan bewust dat de muurschildering op een dag kan worden verwijderd en dat de toetreding tot de collecties een strategie voor verwijdering en opslag omvat.

Huisvesting

Met ingang van 1 januari 2017 is NMVW zelf verantwoordelijk geworden voor het beheer en onderhoud van de panden, terreinen en installaties behorend bij de locatie Museum Volkenkunde. De panden van de locaties Tropenmuseum en Afrika Museum worden van derden gehuurd, waarop het nieuwe huisvestingsstelsel voor rijksmusea niet van toepassing is. Op basis van een door haar vastgestelde uitgebreide en zeer langjarige onderhouds- en investeringsplanning verstrekte OCW hiervoor subsidie.

Zowel RVB als OCW beraden zich nog, ook in overleg met de betreffende musea, over de vormgeving van een nieuw, definitief huisvestingsstelsel per 1 januari 2023, een daarop aansluitende nieuwe huurovereenkomst en een auditsystematiek ten behoeve van een helder toezichtkader.

In 2022 maakten wij nog gebruik van de serviceverlening van het RVB, maar deze is per 1 januari 2023 ten gevolge van de beëindiging van de huisvestingspilot gestaakt. Het museum heeft zich reeds geruime tijd voorbereid op dit afscheid en heeft de processen en werkzaamheden geborgd, deels binnen de eigen organisatie, deels middels kontraktering van adviserende, inspecterende en uitvoerende externe partijen.

NMVW hanteert een actueel meerjarig onderhouds- en investeringsplan (MOIP) met een looptijd van vijf jaar. Dit MOIP vormt de basis voor de korte en middellange planning van het onderhoud en de investeringen voor de panden, installaties en terreinen van Museum Volkenkunde en was ook het uitgangspunt voor betreffende werkzaamheden in 2022.

Hiernaast beschikken wij over een langjarig MOIP van 40 jaar. Wij werken, samen met een extern adviesbureau, aan de actualisering van een langjarig onderhouds- en investeringsplan met een looptijd van 40 jaar, waarin het verduurzamen van gebouwen en installaties een belangrijke plek vindt.

In 2023 zullen, ook in het kader van een nieuwe huurovereenkomst per 1 januari 2024, NEN-2767 inspecties plaatsvinden, waarna een herijking van het MOIP kan volgen.

Het financiële kader van het MOIP past binnen het financiële kader van de beschikbaar gestelde huisvestingssubsidie als vastgelegd in de Erfgoedwet. Met dit alles is aan de voorwaarden voor een verantwoorde invulling van de onderhouds- en beheertaken voldaan.

Risico's

Risicomanagement is een integraal onderdeel van het gevoerde beleid, verdeeld in de onderdelen strategie, operationeel, financieel en wet- en regelgeving.

De directie was en is goed op de hoogte van de belangrijkste risico's en onzekerheden binnen de branche en is van mening dat de interne risicomanagement- en controlesystemen waarmee de organisatie-brede risico's worden beheerd in 2022 adequaat hebben gewerkt.

Operationele en financiële risico's zijn vastgelegd in de managementinformatie en worden periodiek geanalyseerd. De bewaking van de financiële positie en het bijstellen op basis van de financiële risico's vinden eveneens periodiek plaats.

We verstrekken maandelijks financiële realisatierapportages ter analyse en stellen tweemaal per jaar een herijkte jaarresultaatprognose op. Deze prognoses worden tevens besproken met de Audit Commissie van de Raad van Toezicht en met de volledige Raad van Toezicht. Risicomanagement wordt structureel geagendeerd in de overleggen van de bestuurder met de Audit Commissie en de Raad van Toezicht.

Voor nu identificeren wij de volgende mogelijke risico's:

- Langzaam en langdurig herstel van de bezoekersaantallen naar pre-corona omvang;
- Imagoschade m.b.t. de beëindiging van de exploitatie op de locatie Berg en Dal;
- Impact van de hoge inflatie in combinatie met de onzekere indexatie van de subsidie.

Samenstelling directie

De directie werd in 2022 gevoerd door drs. M.J. (Marieke) Van Bommel, algemeen directeur en prof. dr. W.A.H. (Wayne) Modest, inhoudelijk directeur. Zij werden resp. benoemd per 01-01-2022 en 01-01-2021 voor onbepaalde tijd. Gezamenlijk vormen zij het statutair bestuur/directie.

Verslag Raad van Toezicht

Tot 1 april 2022 was de Raad van Toezicht van het Nationaal Museum van Wereldculturen als volgt samengesteld:

De heer K.M. Becking, voorzitter
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
De heer M. Bouker
Mevrouw H.A. Saam
Mevrouw. E.R. Kambel

Per 1 april 2022 was de Raad van Toezicht van het Nationaal Museum van Wereldculturen als volgt samengesteld:

De heer K.M. Becking, voorzitter
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne
Mevrouw L.A.M. van der Linden
Mevrouw H.A. Saam
Mevrouw. E.R. Kambel
De heer L.A.A. Pieters
De heer H.J.H. Van Meegen

In het kader van de verregaande samenwerking met het Wereldmuseum werd met ingang van 1 mei 2017 een nieuwe Raad van Toezicht gevormd. Beiden stichtingen kennen dezelfde samenstelling van de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat uit zeven leden in de verhouding vijf 'NMVW' en twee 'Rotterdam'. Het College van B&W van Rotterdam benoemt de leden met een Rotterdamse achtergrond in de Raad van Toezicht van het Wereldmuseum. De overige leden worden niet ter goedkeuring aan het College voorgelegd.

In 2022 nam de Raad van Toezicht afscheid van mevr. Rullmann en dhr. Bouker die respectievelijk na twee voltooide termijnen en één voltooide termijn aftraden binnen de Raad van Toezicht. Zij werden opgevolgd door dhr. Pieters en dhr. Van Meegen. De Raad is heel verheugd met hun komst. Bij gelegenheid van de zoektocht naar de opvolgers van mevr. Rullmann en dhr. Bouker werd ook de profielschets van de Raad herijkt op basis van de actuele strategische koers van de organisatie. De Raad van Toezicht waarborgt aldus deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. ([GCC principe 8](#)).

In 2022 vergaderde de Raad van Toezicht regulier op 23 maart, 27 juni, 17 september en 9 december. Op de agenda stonden naast financiële zaken ook de ontwikkelingen omtrent het Afrika Museum, de ambities voor een collectiecentrum, de plannen voor een nieuwe Merkstrategie voor de musea en het welzijn van de organisatie en het personeel. Op museaal-inhoudelijk gebied stond de Raad van Toezicht stil bij lange termijn tentoonstellingsplanning en de stand van zaken van het educatiebeleid. De verschillende commissies binnen de Raad van Toezicht (Auditcommissie, Remuneratie Commissie, Commissie Museale Zaken en Commissie Rotterdam) kwamen verschillende malen bijeen met de Directie en MT-leden. De Raad had via diens contactpersoon bovendien regelmatig contact met de Ondernemingsraad.

De Raad stelt vast dat ieders onafhankelijke expertises binnen de Raad goed tot hun recht komen in het toezicht. Niet alleen binnen de verschillende (bovengenoemde) commissies van de Raad van Toezicht maar ook als klankbord voor uiteenlopende kwesties en in hun contact met de Ondernemingsraad voelt de Raad zich betrokken bij de organisatie en de werknemers. Toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar ([GCC principe 4](#)). Eind 2022 heeft de Raad een zelfevaluatie uitgevoerd, gericht op het eigen functioneren, teneinde eraan bij te dragen dat het zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op professionele en onafhankelijke wijze uitvoert. ([GCC principe 7](#)). De individuele leden reflecteerden in de schriftelijke zelfevaluatie op uiteenlopende thema's zoals het functioneren van de Raad, de onderlinge samenwerking en de verhouding met het (nieuwe) Bestuur. De observaties en bevindingen die volgden op deze evaluatie werden in het laatste overleg van 2022 worden besproken.

Zo werd er onder andere gesproken over het inwerkprogramma van nieuwe Raad van Toezicht leden, het contact met de nieuwe directie, de aanwezigheid en betrokkenheid van de Raad bij formele en informele evenementen, de (frequentie van de) informatievoorziening en het waarborgen van voldoende inhoudelijke componenten tijdens de Raad van Toezicht vergaderingen.

De Raad van Toezicht kijkt met tevredenheid terug op 2022. Zij zien de zorg en aandacht die de nieuwe directie had voor het stabiliseren van de interne organisatie na jaren die in het teken stonden van transitie als gevolg van de pandemie en een reorganisatie. Daarnaast heeft de Raad in dit verband bewondering voor de veerkracht en het aanpassingsvermogen van de medewerkers, die ook dit jaar erin zijn geslaagd om voor het publiek een rijke programmering (fysiek en digitaal) te presenteren. De Raad van Toezicht stelt daarbij vast dat de organisatie haar maatschappelijke doelstelling realiseert door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren, (GCC principe 1). Bijzonder was de opening van Onze Koloniale Erfenis in het Tropenmuseum en de (maatschappelijke) aandacht en waardering die hier op volgde. NMVW heeft hiermee een grote stap gezet in het uitdragen van de missie en het verwezenlijken van haar doelen. De Raad blijft zorgvuldig de berichtgeving volgen rondom het Afrika Museum, het beoogde vertrek van de locatie Berg en Dal en de toekomstplannen die daar op volgen. De Raad ziet er op toe dat de medewerkers gedurende het proces goed op de hoogte worden gehouden van de voortgang. Met belangstelling kijkt de Raad van Toezicht uit naar de ontwikkelingen rondom het Collectiecentrum, de nieuwe Merkstrategie en plannen voor de herinrichting van Museum Volkenkunde in Leiden. De Raad heeft er vertrouwen in dat de organisatie nu, onder leiding van de nieuwe Directie en het Management Team, weer kan investeren in mooie toekomstplannen.

De Raad van Toezicht is tevreden met het financiële resultaat en de wijze waarop het museum er ook dit jaar weer in is geslaagd om de exploitatie en de financiële omstandigheden aan te passen aan de actualiteit. De Raad stelt vast dat het bestuur in 2022 zorgvuldig en verantwoord om is gegaan met de mensen en de middelen van de organisatie. (GCC principe 6) De Raad waardeert de manier waarop het museum de Audit Commissie en de Raad structureel informeert te aanzien van financiële vraagstukken en besluiten en keurde bij de vergadering van 9 december dan ook met vertrouwen de begroting 2023 goed.

Ook in 2022 heeft een daartoe ingestelde commissie van de Raad van Toezicht het functioneren van de bestuurders in hun aanwezigheid besproken. Daarbij is aan de orde gekomen dat het bestuur diens verantwoordelijkheid voor de algemeen dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie naar tevredenheid van de Raad van Toezicht heeft ingevuld (GCC principe 5).

De Raad van Toezicht en Directie onderschrijven de aanbevelingen van de Code Cultural Governance c.q. de principes van de Governance Code Cultuur alsmede de Code Culturele Diversiteit. Deze codes worden integraal toegepast. (GCC principe 2)

De bezoldiging van de Directie van het Nationaal Museum van Wereldculturen valt binnen de WNT norm. In de jaarrekening is de bezoldiging van de directie van het museum vermeld. De leden en de voorzitter van de Raad van Toezicht voeren hun functie onbezoldigd uit. In 2022 zijn bestuur en toezichthouders in het kader van een onafhankelijke en integere rolvervulling alert geweest op belangenverstremgeling (GCC principe 3). In de navolgende overzichten worden de nevenactiviteiten van de Directie en de leden van de Raad van Toezicht en het rooster van aftreden weergegeven.

Prof. dr. K.M. Becking, voorzitter

Overzicht maatschappelijke- en nevenactiviteiten van leden Raad van Toezicht en Directie van stichting NMVW

<p>Dhr. Prof. dr. K.M. Becking Voorzitter RvT NMVW</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Rector Magnificus en Voorzitter van het College van Bestuur van Nyenrode Business Universiteit ○ Ereprofessor Stellenbosch University ○ Lid Raad van Toezicht Perscentrum Nieuwpoort ○ Voorzitter Strategische Adviesraad Strategie en Beleid TNO ○ Lid Internationale Adviesraad School of Management, Zheijang University ○ Lid Raad van Advies Studyportal (scale-up Eindhoven) ○ Lid Raad van Advies Emma at Work ○ Lid Economic Board Utrecht ○ Voorzitter Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Mevr. mr. Sj. A. Rullmann Lid RvT NMVW (tot 1 april 2022)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Vm. Vice President Rechtbank Amsterdam ○ Voorzitter klachtencommissie NICAM (Netherlands Institute for the Classification of Audio-visual media/Kijkwijzer) ○ Voorzitter Reclame Code Commissie ○ Lid Adviescommissie Beloning Directeuren Goede Doelen ○ Lid Raad van Advies Pleitacademie ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Mevr. P.E. de Weichs de Wenne Lid R RvT NMVW</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Zakelijk Directeur Dordrechts Museum (t/m 1 november 2022) ○ Zelfstandig Interimmanager, adviseur en vertrouwenspersoon (vanaf 1 november 2022) ○ Bestuurslid Gemma Mentzel Stichting ○ Bestuurslid Stichting Landgoed Geijsteren ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Mevr. drs. L.A.M. van der Linden Lid R RvT NMVW</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Klankbordgroep <i>Unpacking Boijmans</i>, Het koloniale verleden en de collectie ○ Adviseur 6-delige korte onderwijsfilms en city app over het koloniale en slavernijverleden van Rotterdam, Methodelink en Artishock ○ Commissie van historici: Rotterdamse straatnamen en monumenten met een koloniale connectie, Stadsarchief Rotterdam ○ Bestuurslid Nationaal Comité 4 en 5 mei ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Dhr. M. Bouker Lid RvT NMVW (tot 1 april 2022)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Partner Finance & Performance Deloitte Consulting B.V. ○ Penningmeester Raad van Bestuur Prins Claus Fonds ○ Penningmeester Carréfonds ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Mevr. drs. H.A. Saam Lid RvT NMVW</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Directeur-bestuurder Stichting Museum het Valkhof – Kam, Nijmegen ○ Lid Raad van Toezicht Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid ○ Jurylid Abe Bonnema Architectuurprijs 2022 ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Mevr. mr. dr. E.R. Kambel Lid RvT NMVW</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Directeur-bestuurder Rutu Foundation ○ lid Adviesraad Heritage Language Education Network ○ Jurylid Jenny Smelik-Ibby prijs voor kinder- en jeugdliteratuur ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Dhr. L.A.A. Pieters Lid RvT NMVW</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Global Consumer Industry Leader Deloitte ○ Lid Foundation Board Workplace Pride ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam

<p>Dhr. mr. H.J.H. Van Meegen Lid RvT NMVW</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Voorzitter Bestuur Rechtbank Overijssel ○ Raadsheer-plaatsvervanger bij Gerechtshof Den Haag ○ Voorzitter Stichting Vrienden van de Domkerk ○ Vice-voorzitter Raad van Toezicht Centraal Museum Utrecht ○ Extern vertrouwenspersoon Museum Catharijneconvent ○ Lid Raad van Toezicht Wereldmuseum Rotterdam
<p>Mevr. drs. M.J. Van Bommel (Algemeen Directeur)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Algemeen Directeur Nationaal Museum van Wereldculturen ○ Algemeen Directeur Wereldmuseum Rotterdam ○ Bestuurder Wereldbusiness B.V.
<p>Dhr. Prof. dr. W.A.H. Modest (Inhoudelijk Directeur)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Inhoudelijk Directeur Nationaal Museum van Wereldculturen (vanaf 01-01-2021) ○ Inhoudelijk Directeur Wereldmuseum Rotterdam (vanaf 01-01-2021) ○ Lid Adviescommissie General Public, National Museum of Ireland ○ Lid Adviesraad Memory Studies Association ○ Lid Raad van Toezicht Rietveld Academie ○ Lid Raad van Bestuur Stichting Deutsches Zentrum Kulturgutverluste ○ Lid Commissie Collectie Nederland ○ Lid Redactieraad Small Axe, Journal of Caribbean Criticism ○ Lid Ethische Commissie Nederlandse Museumvereniging ○ Lid Global Slavery Curatorial Network ○ Lid Curatorial Team Kingston Biënnale ○ Lid Raad van Toezicht The James Henry Green Charitable Trust (Royal Pavilion and Museums, Brighton) ○ Redacteur Routledge Studies in Culture and Development

Raad van Toezicht Rooster van Aftreden

	Geboortedatum	Commissie	Aantreden	Aftreden
Dhr. Prof. dr. K.M. Becking	03-11-1969	Remuneratie Commissie	01-04-2020	01-04-2024 (herbenoembaar)
Mevr. P.E. de Weichs de Wenne	22-11-1969	Commissie R'dam; Audit Commissie; Remuneratie Commissie; Contact OR	01-05-2017	01-05-2023
Mevr. drs. L.A.M. van der Linden	19-01-1957	Commissie Museale Zaken; Commissie R'dam	05-09-2017	01-09-2025
Mevr. drs. H.A. Saam	21-06-1960	Commissie Museale Zaken	01-04-2019	01-04-2023 (herbenoembaar)
Mevr. mr. E.R. Kambel	04-11-1969	Commissie Rotterdam; Remuneratie Commissie	01-04-2021	01-04-2025 (herbenoembaar)
Dhr. L.A.A. Pieters	08-06-1968	Audit Commissie; Commissie Rotterdam	01-04-2022	01-04-2026 (herbenoembaar)
Dhr. mr. H.J.H. Van Meegen	03-03-1966		01-04-2022	01-04-2026 (herbenoembaar)

Activiteiten en bereik specifiek ten behoeve verantwoording Amsterdams Fonds voor de Kunst

	HUIDIG		ACTIVITEITEN		VORIG	
	BOEKJAAR		PLAN		BOEKJAAR	
Producterende activiteiten	Aantal Activiteiten	Aantal Bezoeken	Aantal Activiteiten	Aantal Bezoeken	Aantal Activiteiten	Aantal Bezoeken
Eigen producties	0		1		0	
Co producties	0		0		0	
Internationale (co) producties	0		0		0	
Totaal nieuwe producties	0		1		0	
Binnenlandse reprises	0		0		0	
Internationale reprises	0		0		0	
Totaal reprises	0		0		0	
Presentaties van producties en reprises	Aantal Presentaties	Aantal Bezoeken	Aantal Presentaties	Aantal Bezoeken	Aantal Presentaties	Aantal Bezoeken
Presentaties in Amsterdam	1	20.742	1	40.000	1	12.245
Presentaties in de rest van Nederland	0	0			0	0
Presentaties in het buitenland						
Buurtgerichte activiteiten						
Totaal presentaties	0	20.742	1	40.000	0	0
Totaal Amsterdam	0	20.742	1	40.000	0	0
Digitale activiteiten	0	0			0	0
Talentontwikkeling	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers	Activiteiten	Deelnemers
Kortdurend (<6 maanden)	2	2	0	0	5	13
Langdurend (>6 maanden)	0	0	0	0	0	0
Totaal Amsterdam	0	0	0	0	0	0
Cultuureducatie	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal deelnemers
Schoolgebonden activiteiten binnen Amsterdam						
PO	163	5.505	225	6.000	55	1.445
VMBO	0	0	50	800	0	0
VO	11	369	70	1.500	25	589
S(V)O	26	449	85	1.200	4	85

	Cultuureducatie	HUIDIG		ACTIVITEITEN		VORIG	
		BOEKJAAR		PLAN		BOEKJAAR	
		Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal Deelnemers	Aantal Lessen	Aantal deelnemers
Schoolgebonden activiteiten buiten Amsterdam							
	PO	0	0	0	0	0	0
	VMBO	0	0	0	0	0	0
	VO	0	0	0	0	0	0
	S(V)O	0	0	0	0	0	0
Niet-schoolgebonden activiteiten binnen Amsterdam							
	0-4 jaar	0	0	0	0	0	0
	4-12 jaar	1.768	6.836	525	5.000	747	2.485
	12-18 jaar	1.776	7.583	800	25.000	1.889	7.641
	> 18 jaar	0	0	0	0	0	0
Niet-schoolgebonden activiteiten buiten Amsterdam							
	0-4 jaar	0	0	0	0	0	0
	4-12 jaar	0	0	0	0	0	0
	12-18 jaar	0	0	0	0	0	0
	> 18 jaar	0	0	0	0	0	0
	Totaal Amsterdam	3.744	20.742	1.755	39.500	2.720	12.245
	Totaal buiten Amsterdam	0	0	0	0	0	0
	Digitale activiteiten	0	0	0	0	0	0
Aantal bereikte scholen met schoolgebonden activiteiten binnen Amsterdam							
	PO	0	49	0	129	0	0
	VMBO	0	9	0	29	0	0
	VO	0	7	0	40	0	0
	S(V)O	0	16	0	49	0	0

JAARREKENING 2022

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Balans per 31 december 2022 na resultaatbestemming

		31-12-2022	31-12-2021
		€	€
ACTIVA			
I	Materiële vaste activa	5.611.696	4.904.271
	Totale Vaste Activa	5.611.696	4.904.271
II	Vorraden	261.913	291.400
III	Vorderingen	3.082.293	2.635.837
IV	Effecten	863.081	900.926
V	Liquide middelen	15.654.293	15.920.826
	Totale Vlottende Activa	19.861.580	19.748.989
TOTALE ACTIVA		25.473.276	24.653.260
PASSIVA			
VI	Algemene reserve	4.014.436	4.383.701
VII	Bestemingsreserves	1.233.678	726.763
VIII	Bestemmingsfonds OCW	0	644.874
IX	Overige bestemmingsfondsen	4.869.760	5.320.711
	Totale Eigen vermogen	10.117.874	11.076.049
X	Aankoopfonds Collectie	22.253	88.957
	Aankoopfonds	22.253	88.957
XI	Voorziening groot onderhoud	7.066.462	6.320.390
XII	Overige voorzieningen	105.625	91.925
	Totale Voorzieningen	7.172.087	6.412.315
XIII	Langlopende schulden	4.497.674	3.534.915
	Totale Langlopende schulden	4.497.674	3.534.915
XIV	Crediteuren	835.348	1.179.143
XV	Belasting en premies sociale verzekering	481.600	465.918
XVI	Overige schulden en overlopende passiva	2.346.440	1.895.963
	Totale Kortlopende schulden	3.663.388	3.541.024
TOTALE PASSIVA		25.473.276	24.653.260
	solvabiliteit	0,40	0,45
	Liquiditeit	5,42	5,58

Categoriale exploitatierekening	2022	Begroting	2021
	€	€	€
BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland	3.020.001	3.754.646	1.872.812
2 <i>Kaartverkoop</i>	1.986.226	2.592.438	1.282.531
3 <i>Overige publieksinkomsten</i>	1.033.775	1.162.208	590.281
4 Totaal publieksinkomsten	3.020.001	3.754.646	1.872.812
5 <i>Overige directe inkomsten</i>	34.183	49.500	21.920
6 Totaal overige directe inkomsten (4+5)	3.054.184	3.804.146	1.894.731
7 Indirecte inkomsten	899.883	876.163	918.815
8 <i>Private middelen - particulieren</i>	38.359	47.896	146.302
9 <i>Private middelen - bedrijven</i>	75.438	60.000	164.697
10 <i>Private middelen - private fondsen</i>	153.882	124.000	204.000
11 <i>Private middelen - goede doelenloterijen</i>	846.814	841.000	806.464
Totaal bijdragen uit private middelen (8+9+10+11)	1.114.493	1.072.896	1.321.463
13 Totale eigen inkomsten (6+7+12)	5.068.560	5.753.205	4.135.010
14 Totaal structureel OCW (15+16+17)	18.550.383	19.144.667	17.992.303
15 <i>OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid</i>	12.072.436	11.879.385	11.646.456
16 <i>OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting</i>	2.907.819	3.752.244	2.901.692
17 <i>OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeer</i>	3.570.128	3.513.038	3.444.155
18 Structurele subsidie gemeente	219.047	215.000	215.792
19 Totaal structurele subsidies (14+18)	18.769.430	19.359.667	18.208.095
20 Incidentele publieke subsidies	1.520.621	363.209	2.167.442
21 Totaal subsidies (19+20)	20.290.051	19.722.876	20.375.537
TOTALE BATEN (13+21)	25.358.611	25.476.081	24.510.547
LASTEN			
1 Personeelslasten	10.293.703	10.494.600	9.695.195
2 Huisvestingslasten	7.148.432	7.665.771	6.507.996
3 Afschrijvingen	1.520.917	1.615.823	1.548.684
4 Aankopen	159.877	80.000	45.530
5 Overige lasten	7.204.641	6.934.849	5.813.213
TOTALE LASTEN (1+2+3+4+5)	26.327.570	26.791.043	23.610.618
6 SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-968.959	-1.314.962	899.929
Saldo rentebaten/-lasten	-55.920	-72.197	-70.106
Saldo bijzondere baten/lasten	0	0	0
Mutatie aankoopfonds	66.704	0	0
EXPLOITATIERESULTAAT	-958.175	-1.387.159	829.823
RESULTAATBESTEMMING:			
Algemene reserve	-369.265	-600.000	819.353
Bestemmingsreserves	506.915	-130.000	-101.182
Bestemmingsfonds OCW	-644.874	-	-
Overige bestemmingsfondsen	-450.951	-657.159	111.652
TOTAAL RESULTAATBESTEMMING	-958.175	-1.387.159	829.823

CATEGORIALE & FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2022

(bedragen x 1.000 Euro)

Functioneel	Totaal	Publieksactiviteiten	Collectiebeheer	Algemeen beheer
BATEN				
Directe inkomsten	3.054	3.022	12	20
<i>Publieksinkomsten totaal</i>	3.020	3.019	1	0
Publieksinkomsten buitenland				
Publieksinkomsten binnenland	3.020	3.019	1	0
<i>Waarvan kaartverkoop</i>	1.986	1.986	0	0
<i>Waarvan overig</i>	1.034	1.033	1	0
<i>Sponsorinkomsten</i>		0	0	0
<i>Overige inkomsten</i>	34	3	11	20
Indirecte inkomsten	900	0	0	900
<i>Bijdragen uit private middelen</i>	1.115	122	-49	1.042
<i>Waarvan particulieren</i>	39		-81	120
<i>Waarvan bedrijven</i>	75		0	75
<i>Waarvan private fondsen</i>	154	122	32	0
<i>Waarvan goede doelenloterijen</i>	847	0	0	847
Totaal eigen inkomsten	5.069	3.144	-37	1.962
Subsidies				
Structurele subsidie OCW	18.550	13.652	4.695	203
<i>Waarvan exploitatiebijdrage</i>	12.072	12.072	0	0
<i>Waarvan huisvesting Waarvan collectiebeheer</i>	2.908 3.570	1.580 0	1.125 3.570	203 0
Structurele subsidie provincie				
Structurele subsidie gemeente	219	219	0	0
Structurele subsidie ander orgaan				
Overige subsidies/bijdragen	1.521	1.267	134	120
<i>Subsidies uit publieke middelen</i>	1.521	1.267	134	120
Totale Subsidies / Bijdragen	20.290	15.138	4.829	323
TOTALE BATEN	25.359	18.282	4.792	2.285
LASTEN				
Personeelslasten	10.294	5.501	2.663	2.130
Huisvestingslasten	7.148	3.843	2.881	424
Afschrijvingen	1.521	129	0	1.392
Aankopen	160	0	160	0
Overige lasten	7.205	4.944	899	1.362
TOTALE LASTEN	26.328	14.417	6.603	5.308
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-969	3.865	-1.811	-3.023
Saldo rentebaten/lasten	-56	0	0	-56
Mutatie aankoopfonds	67	0	67	0
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	-958	3.865	-1.744	-3.079
Toerekening algemeen beheer	0	-2.291	-788	3.079
Toerekening BIS/Collectie	0	-2.532	2.532	0
EXPLOITATIERESULTAAT	-958	-958	0	0

Kasstroomoverzicht

	2022	2021
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	-968.959	899.929
Aanpassing voor:		
- afschrijvingen	1.520.917	1.548.684
- mutatie investeringsbijdrage	-28.892	-200.271
- mutatie in effecten	37.845	-31.924
- mutatie in voorraden	29.487	-61.325
- mutatie in vorderingen	-446.456	36.352
- mutatie in kortlopende schulden	121.283	305.225
- mutatie in langlopende schulden	991.651	730.673
- mutatie voorzieningen	759.772	868.451
	<u>2.985.607</u>	<u>3.195.865</u>
Bruto kasstroom uit bedrijfsoperaties	2.016.648	4.095.794
Ontvangen interest	-55.921	-70.106
	<u>-55.921</u>	<u>-70.106</u>
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	-55.921	-70.106
Investeringsactiviteiten in:		
- Materieel vaste activa	1 -2.227.260	-540.501
	<u>-2.227.260</u>	<u>-540.501</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.227.260	-540.501
Aflossing langlopende schulden	2 0	0
Opname langlopende schulden	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutatie liquide middelen	-266.533	3.485.187
Liquide middelen eind boekjaar	15.654.293	15.920.826
Liquide middelen begin boekjaar	15.920.826	12.435.639
Mutatie	-266.533	3.485.187
Ad 1. (Des)Investeringsactiviteiten volgens materiële vaste activa overzicht	2.228.342	648.948
Nog te betalen investeringen	1.082	108.447
Op te nemen onder investeringskasstroom	2.227.260	540.501

Ad 2. De mutaties in de langlopende schulden leiden niet tot enige kasstroom daar hier sprake is van schenkingen en ontvangen investeringsbijdragen die jaarlijks vrijvallen.

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

29 van 60

Algemeen

Doelstelling en voornaamste activiteiten

De onderneming, gevestigd te Leiden op de Steenstraat 1, is een stichting met als doel huidige en toekomstige generaties inzicht te geven in de geschiedenis en ontwikkeling van niet- westerse culturen. Een belangrijk element daarin is de aandacht voor de wisselwerking tussen die culturen en de contacten met onze cultuur. Hiermee beoogd het museum bij een breed publiek een blijvend begrip en respect voor andere culturen te bevorderen.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2022, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2022.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het handboek Verantwoording Erfgoedwetsubsidie Instellingen 2021-2024 en met de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT). De richtlijnen in dit handboek sluiten zoveel mogelijk aan op de bepalingen van Titel 9 BW2 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 640). De in het handboek getelde eisen beogen enerzijds duidelijkheid te bieden aan de instellingen zelf en anderzijds uniformiteit te bevorderen in de presentatie en aan de te leveren (financiële) gegevens.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld

Verbonden partijen

Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen (hierna: NMVW) en het Wereldmuseum te Rotterdam zijn per 1 mei 2017 een verregaande samenwerking aangegaan welke is vormgegeven door een personele unie op het niveau van de Raad van Toezicht, de directie en het management. Door de wettelijke bepalingen en strikte scheiding van economische eenheid, geen sprake van een groepsrelatie.

Belastingplicht

De stichting is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De organisatie zal jaarlijks een beoordeling op haar positie ten aanzien van de vennootschapsbelasting uitvoeren en indien van toepassing contact opnemen met de belastingdienst.

Begroting

Uitgangspunt van de begroting 2022 is de bij het Ministerie van OC&W ingediende meerjarenbegroting 2021-2024. De jaarbegroting 2022 is op 9 december 2022 vastgesteld door de Raad van Toezicht van het NMVW.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Collectie

De collectie is niet gewaardeerd op de balans. De collectie is grotendeels eigendom van de Staat der Nederlanden. Een zeer gering deel van de collectie is eigendom van de Stichting Afrika Collecties. Deze stichting heeft de betreffende collectie in bruikleen aan het museum gegeven. Het museum draagt zorg voor het beheer van en onderzoek aan de totale collectie. Aankopen voor de collectie worden direct ten laste van de exploitatie verantwoord.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.
29 maart 2023
(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de

afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de exploitatierekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Personele lasten zijn verantwoord in overeenstemming met het normenkader van de Beleidsregels Wet Normering Topinkomens (WNT).

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, en overige schulden. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: overige vorderingen, geldmiddelen, effecten en overige (financiële) verplichtingen. De stichting maakt alleen gebruik gemaakt van primaire financiële instrumenten en niet van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Voorts heeft de stichting geen handelsportefeuille van financiële instrumenten verworven of zijn deze aangegaan met het doel de instrumenten op korte termijn te verkopen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd op de hierna beschreven manier bij vorderingen en schulden.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindering-verliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties, andere vaste bedrijfsmiddelen en materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De

kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering, alsmede vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De navolgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

Bedrijfsgebouwen	Verbouwing / Tuin en Park	: 6,67%-20%
Machines en Installaties	Bedrijfsinstallaties	: 10%
Andere vaste bedrijfsmiddelen	Inventaris en inrichting	: 6,67%-33,33%
Andere vaste bedrijfsmiddelen	Andere vaste bedrijfsmiddelen	: 6,67%-33,33%

De collecties en verzamelingen worden niet gewaardeerd aangezien deze geen eigendom zijn van de stichting.

Vorraad

Vorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten.

Onderhanden activiteiten

Onder onderhanden activiteiten zijn de kosten van tentoonstellingen verantwoord die nog niet afgesloten zijn. Bij een verwacht negatief resultaat wordt, op het moment dat dit bekend is, een voorziening getroffen. Het bedrag van de voorziening wordt in mindering gebracht op het onderhanden werk.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Effecten

De effecten worden gewaardeerd tegen beurswaarde ultimo boekjaar.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

EIGEN VERMOGEN

Bestemmingsreserves

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door de directie bepaald, en betreft geen verplichting, het bestuur kan deze beperking zelf opheffen.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen betreffen middelen die zijn verkregen met een door derden aangegeven specifieke bestemming.

Bestemmingsfonds OCW

Het bestemmingsfonds OCW heeft betrekking op het verschil tussen de in rekening gebrachte huur door het rijksvastgoedbedrijf en de ontvangen subsidie voor deze huur over de periode 2014 tot en met 2016.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.
29 maart 2023
(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

VOORZIENINGEN

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en

- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Voorziening groot onderhoud

De voorziening groot onderhoud is gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan de panden, installaties e.d. in Leiden en 's-Gravezande, op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten. Indien de kosten van groot onderhoud uitgaan boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de exploitatierekening.

Voorziening jubilea uitkering

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkansen en leeftijden.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend niet of niet geheel in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

LANGLOPENDE SCHULDEN

Investeringsbijdragen

Ontvangen investeringsbijdragen ten behoeve van materiële vaste activa worden verantwoord onder de langlopende schulden onder de post investeringsbijdragen. Deze bijdragen vallen vrij ten gunste van de exploitatierekening overeenkomst de afschrijving op de met deze subsidies en bijdragen verkregen materiële vast activa.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De aflossingsverplichtingen voor het komende jaar wordt onder de kortlopende schulden opgenomen. Na de eerste waardering tegen reële waarde worden schulden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATSBEPALING

Opbrengstverantwoording

Subsidies en overige bijdragen

Projectsubsidies- en bijdragen worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. De exploitatiesubsidie OCW ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de exploitatierekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.
29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, sabbatical leave, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslag-vergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Pensioenen

De pensioenen zijn ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij het pensioenfonds wordt een vordering opgenomen als de onderneming de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de onderneming zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegde pensioenregeling. De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het fonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies. De dekkingsgraad van het fonds bedraagt per 31 december 2022 109,2%.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm.

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Overige baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.
29 maart 2023
(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Toelichting op de balans per 31 december 2022

(in euro's)

VASTE ACTIVA

I Materiële vaste activa

	Verbouwing/ Tuin en Park	Bedrijfs- installaties	Inventaris en inrichting	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
Stand per 1 januari					
Aanschaffingswaarde	8.932.271	1.354.134	9.745.473	5.958.031	25.989.909
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-6.233.410</u>	<u>-1.348.102</u>	<u>-9.110.192</u>	<u>-4.393.934</u>	<u>-21.085.638</u>
Boekwaarde per 1 januari	<u>2.698.861</u>	<u>6.032</u>	<u>635.281</u>	<u>1.564.097</u>	<u>4.904.271</u>
Mutaties					
Investeringen	139.235	-	211.191	1.877.915	2.228.341
Afschrijvingen	-726.470	-2.468	-137.842	-652.787	-1.519.567
Desinvesteringen	-201.543	-231.466	-1.370.312	-460.567	-2.263.888
Afschrijving desinvesteringen	<u>201.543</u>	<u>231.378</u>	<u>1.370.312</u>	<u>459.305</u>	<u>2.262.538</u>
	<u>-587.235</u>	<u>-2.556</u>	<u>73.349</u>	<u>1.223.866</u>	<u>707.424</u>
Stand per 31 december					
Aanschaffingswaarde	8.869.963	1.122.668	8.586.352	7.375.379	25.954.362
Cumulatieve afschrijvingen	<u>-6.758.337</u>	<u>-1.119.192</u>	<u>-7.877.722</u>	<u>-4.587.416</u>	<u>-20.342.667</u>
Boekwaarde per 31 december	<u>2.111.626</u>	<u>3.476</u>	<u>708.630</u>	<u>2.787.963</u>	<u>5.611.695</u>

De desinvesteringen hebben betrekking op (bijna) geheel afgeschreven activa waarvan na inspectie is gebleken dat het actief niet meer aanwezig is. Het betreft hier met name inventaris en in ongebruik geraakte installaties.

De verzekerde waarde bedraagt € 9.744.934.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

VLOTTENDE ACTIVA	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
II Voorraden		
<u>Overige voorraden</u>		
Museumkaarten	33.224	98.183
Winkel en horeca	<u>228.689</u>	<u>193.217</u>
	<u>261.913</u>	<u>291.400</u>

III Vorderingen	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
<u>Debiteuren</u>		
Te ontvangen per 31 december	<u>118.846</u>	<u>165.696</u>
	<u>118.846</u>	<u>165.696</u>

In de vorderingen op handelsdebiteuren is een bedrag begrepen van € 0 (2021 € 0) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar. In het saldo is een voorziening voor dubieuze debiteuren opgenomen van € 5.000 (2021 € 5.000).

Overige vorderingen en overlopende activa

Voorschotten personeel	3.305	793
Museumkaart	217.351	76.646
Te ontvangen bedragen	468.104	299.013
Te ontvangen reguliere bijdrage Vriendenloterij	500.000	500.000
Omzetbelasting	676.274	549.233
Vooruitbetaalde bedragen	<u>1.098.413</u>	<u>1.044.456</u>
	<u>2.963.447</u>	<u>2.470.141</u>
	<u>3.082.293</u>	<u>2.635.837</u>

De vooruitbetaalde bedragen hebben grotendeels betrekking op de huur- en servicekosten voor het Tropenmuseum voor het 1^e kwartaal van het aankomende jaar (2022: € 798.403, 2021: € 708.267).

In de overige vorderingen is begrepen een bedrag van € 0 (2021: € 0) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar .

IV Effecten

Effecten	<u>863.081</u>	<u>900.926</u>
----------	----------------	----------------

De effectenrekening is afkomstig uit de nalatenschap van Fritz Liefkes.

V Liquide middelen

Kasgelden	31.662	19.299
Gelden onderweg	23.884	-
Kredietinstellingen	15.598.747	15.901.527
	<u>15.654.293</u>	<u>15.920.826</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

EIGEN VERMOGEN

Fouterstel

Tijdens de accountantscontrole van de jaarrekening 2022 is geconstateerd dat de vordering in verband met de reguliere bijdrage van de Vriendenloterij (€ 500.000) ten onrechte niet als vordering in eerdere jaren is verantwoord. Op basis van de omvang en de impact op het eigen vermogen en de vorderingen is geconcludeerd dat de fout materieel is. Er is conform RJ 150.201 fouterstel toegepast hetgeen als volgt is verwerkt:

- Het eigen vermogen is per 1-1-2021 aangepast met € 500.000, de aanpassing is verwerkt in de post "Bestemmingsfonds Masterplan";
- De vorderingen zijn aangepast met € 500.000, deze aanpassing is verwerkt in de post "Te ontvangen reguliere bijdrage Vriendenloterij".

Aangezien de fout is gemaakt bij voortzetting van de overeenkomst na de fusie in 2014 heeft deze aanpassing geen effect op de resultaten over 2021 en 2022.

Algemene reserve

Het resultaat dat resteert na dotatie en onttrekking aan de bestemmingsfondsen en de vervangingsreserve installaties, ofwel het resultaat uit de reguliere exploitatie van het museum, bedraagt € -369.265. Dit resultaat wordt onttrokken aan de algemene reserve.

VI Algemene reserve

	2022	2021
Het verloop was als volgt:		
Stand per 1 januari	4.383.701	3.564.348
Resultaatbestemming	-369.265	819.353
Stand per 31 december	<u>4.014.436</u>	<u>4.383.701</u>

VII Bestemmingsreserves

	31-12-2021	Resultaat Bestemming	31-12-2022
Bestemmingsreserve revitalisering buitenmuseum	726.763	-137.959	588.804
Bestemmingsreserve buitengebied Museum Volkenkunde	-	644.874	644.874
	<u>726.763</u>	<u>506.915</u>	<u>1.233.678</u>

Bestemmingsreserve revitalisering buitenmuseum

Onderdeel van de subsidieaanvraag voor de periode 2013-2016 van het Afrika Museum was de revitalisering van het buitenmuseum. Mede als gevolg van de organisatorische ontwikkelingen in die beleidsperiode, meer specifiek de gerealiseerde fusie, is aan dit plan geen uitvoering gegeven. Deze reserve is derhalve gevormd ter dekking van de uitgaven van dit plan. In verband met de ontwikkelingen rondom het Afrika Museum is de invulling van het plan verbreed. Naast het buitenmuseum zijn nu ook de

verbouwing van de entree en de tentoonstellingszalen hierin opgenomen. In 2019 zijn de eerste twee van drie fasen gereedgekomen. In 2021 is de derde fase welke betrekking heeft op het buitenmuseum voltooid. Resterende gelden zullen worden aangewend voor versteviging van de programmering in de periode 2023-2024.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Het verloop was als volgt:		
Stand per 1 januari	726.763	827.945
Bijdragen	-	44.444
Bestedingen	<u>-137.959</u>	<u>-145.626</u>
Stand per 31 december	<u>588.804</u>	<u>726.763</u>

Bestemmingsreserve buitengebied Museum Volkenkunde

De bestemmingsreserve buitengebied Museum Volkenkunde is na afstemming met OCW gevormd uit het bestemmingsfonds huur OCW (hierna nader beschreven). De gelden zullen worden besteed aan de ontwikkeling van de tuin van museum Volkenkunde.

VIII Bestemmingsfonds OCW

Het bestemmingsfonds huisvesting heeft betrekking op het verschil tussen de in rekening gebrachte huur door het rijksvastgoedbedrijf en de ontvangen subsidie voor deze huur over de periode 2014 tot en met 2016. Zoals bovenstaand beschreven is het saldo opgenomen in de bestemmingsreserve buitengebied Museum Volkenkunde.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Bestemmingsfonds OCW	644.874	644.874
Vrijval	<u>-644.874</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>644.874</u>

IX Bestemmingsfondsen

	<u>31-12-2022</u>	Resultaat Bestemming	<u>31-12-2021</u>
Vervangingsreserve Bedrijfsinstallaties	583.829	-79.525	663.354
Bestemmingsfonds Liefkes	615.576	-298.389	913.965
Bestemmingsfonds masterplan Tropenmuseum	3.299.789	-162.623	3.462.412
Bestemmingsfonds Tholenaar-van Raalte	130.938	-14.623	145.561
Bestemmingsfonds Kan Sioe Yao	140.969	115.000	25.969
Bestemmingsfonds Rita Bolland	37.625	-	37.625
Bestemmingsfonds AMUU	15.000	-	15.000
Bestemmingsfonds LEF	<u>46.034</u>	<u>-10.791</u>	<u>56.825</u>
	<u>4.869.760</u>	<u>450.951</u>	<u>5.320.711</u>

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.
29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Bestemmingsfonds Liefkes

Het fonds is gevormd vanuit de nalatenschap van de heer Fritz Liefkens. De gelden zullen besteed worden in overstemming met de gemaakte afspraken met de executeur-testamentair van de nalatenschap.

Het verloop was als volgt:	2022	2021
Stand per 1 januari	913.965	876.714
Stortingen	0	0
Beleggingsresultaat	-127.665	96.288
Bestedingen	-170.724	-59.037
Stand per 31 december	615.576	913.965

Bestemmingsfonds Masterplan

De bijdrage van de Vriendenloterij mag worden gebruikt voor aankoop, restauratie en presentatie van de collectie. Het museum ontvangt een jaarlijkse uitkering van de Vriendenloterij van € 500.000. De uitkering, is onder aftrek van de bijdragen aan de gallerijtentoonstellingen, aangewend of gereserveerd voor bestedingen in het kader van het Masterplan Tropenmuseum. In 2022 is het Masterplan Tropenmuseum door de oplevering van de tentoonstelling Onze Koloniale Erfenis nagenoeg voltooid. Het saldo wat resteert na voltooiing van dit Masterplan zal worden aangewend voor het Masterplan Volkenkunde.

Het verloop was als volgt:	2022	2021
Stand per 1 januari	3.462.412	2.799.852
Correctie beginsaldo	-	500.000
Ontvangen uitkeringen	500.000	500.000
Bestedingen	-662.623	-337.440
Stand per 31 december	3.299.789	3.462.412

Bestemmingsfonds Tholenaar- van Raalte

Het Tholenaar-van Raalte fonds is een legaat. Het is bedoeld voor aankopen en onderzoek op het gebied van beeldcultuur of fotografie.

Het verloop was als volgt:	2022	2021
Stand per 1 januari	145.561	145.561
Bestedingen	-14.623	-
Stand per 31 december	130.938	145.561

Bestemmingsfonds Kan Sioe Yao

Het Kan Sioe Yao fonds is een fonds op naam. In 2022 werden er uitkeringen ontvangen uit de nalatenschap van de heer Kan Sioe. De doelstelling van het fonds betreft het bijdragen aan het behoud van het nog in Nederland aanwezige erfgoed van Chinees-Indonesische Peranakans.

Het verloop was als volgt:	2022	2021
Stand per 1 januari	25.969	25.969
Bijdrage - ontvangen uitkeringen	115.000	-
Stand per 31 december	140.969	25.969

Bestemmingsfonds Rita Bolland

Het Rita Bolland Fonds is een legaat. Rita Bolland is een oud-conservator textiel van het Tropenmuseum. Het is bedoeld voor aankopen en onderzoek op het gebied van textiel.

Het verloop was als volgt:	2022	2021
Stand per 1 januari	37.625	37.625
Bestedingen	-	-
Stand per 31 december	37.625	37.625

Bestemmingsfonds LEF

Het bestemmingsfonds LEF is gevormd uit de ontvangen gelden van de in 2022 opgeheven Stichting Leids Etnologisch Fonds (LEF). Conform hetgeen is besloten in de opheffingsvergadering zullen de gelden worden besteedt overeenkomstig het doel van de opgeheven stichting.

Het verloop was als volgt:	2022	2021
Stand per 1 januari	56.825	61.550
Bestedingen	-10.791	-4.725
Stand per 31 december	46.034	56.825

AANKOOPFONDS

X Aankoopfonds Collectie

Dit fonds is gevormd uit een schade-uitkering door AON en de opbrengsten van een veiling van voorwerpen. Dit fonds wordt aangewend ter verbetering van de kwaliteit van de collectie.

Het verloop was als volgt:	2022	2021
Stand per 1 januari	88.957	88.957
Bestedingen	-66.704	-
Stand per 31 december	22.253	88.957

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

VOORZIENINGEN

XI Voorziening groot onderhoud

Per 1 januari 2017 is de stichting zelf verantwoordelijk voor instandhouding van de gebouwen in Leiden. De instandhouding bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud als vervangingsinvesteringen voor delen van de gebouwen en de daarbij behorende installaties. Op basis van het meerjarenonderhoudsplan is een voorziening gevormd.

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Stand per 1 januari	6.320.390	5.427.733
Onttrekking regulier	-374.582	-232.633
Dotatie	<u>1.120.654</u>	<u>1.125.290</u>
Stand per 31 december	<u><u>7.066.462</u></u>	<u><u>6.320.390</u></u>

De voorziening kent de navolgende planning in tijd:

< 1 jaar	130.403
Tussen 1 en 5 jaar	3.650.694
> 5 jaar	3.285.365

XII Overige voorzieningen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Voorziening jubilea uitkeringen	81.963	87.095
Voorziening langdurig zieken	<u>23.662</u>	<u>4.830</u>
Stand per 31 december	<u><u>105.625</u></u>	<u><u>91.925</u></u>

Voorziening jubilea uitkeringen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Stand per 1 januari	87.095	65.849
Onttrekking regulier	-14.752	-2.837
Toevoeging	<u>9.620</u>	<u>24.083</u>
Stand per 31 december	<u><u>81.963</u></u>	<u><u>87.095</u></u>

De jubileumvoorziening heeft betrekking op uitkeringen aan medewerkers op basis van de duur van het dienstverband, en is grotendeels langlopend. Circa € 17.886 (2021: circa € 19.107) heeft een looptijd korter dan 1 jaar.

Voorziening langdurig zieken

	2022	2021
Stand per 1 januari	4.830	50.283
Onttrekking regulier	-4.830	-50.283
Toevoeging	23.662	4.830
Stand per 31 december	23.662	4.830

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend niet of niet geheel in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

LANGLOPENDE SCHULDEN

XIII Langlopende schulden

	2022	2021
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	3.860.203	2.822.156
Investeringsubsidie	584.503	613.395
Aankoop collectie	52.968	99.364
Stand per 31 december	4.497.674	3.534.915

Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW

De huisvestingssubsidie OCW is in 2022 als volgt besteed conform onderstaand overzicht. Het saldo op de eindbalans is geheel verantwoord onder de langlopende schulden en zal worden aangewend voor toekomstige investeringen.

Stand 1 januari 2022		€ 2.822.156
Subsidie OCW huisvesting (conform beschikking met kenmerk 28212618)	€	3.870.866
Onttrekking wegens investeringen (onder Investeringsubsidie OCW)	€	-
<u>Onttrekkingen (lasten):</u>		
- Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf: rente, aflossing, heffingen (o.a. OZB) en opslagen		
Gebruiksvergoeding	€	-794.793
Servicekosten	€	-785.493
- Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	€	-131.818
- Verzekeringen	€	-44.908
- Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	€	-41.566
- Kosten dagelijks onderhoud	€	-15.778
- Dotatie aan voorziening groot onderhoud	€	-1.120.654
- Overige huisvestingskosten (eigenaarszaken: advieskosten, inspecties e.d.)	€	-14.375
Totaal onttrekkingen	€	- 2.949.385
<u>Toevoegingen (baten):</u>		
- vrijval Investeringsubsidie OCW (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	€	41.566
- overige baten, toevoeging subsidie met kenmerk	€	75.000
Totaal toevoegingen	€	116.566
Saldo huisvestingssubsidie (subsidie OCW - onttrekkingen + toevoegingen)	€	1.038.047
Saldo 31 december 2022		€ 3.860.203

Investeringssubsidie	<u>31-12-2022</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Vrijval</u>	<u>31-12-2021</u>
Voor tentoonstelling Feest!	5.000	-	10.000	15.000
Voor huisvesting OCW	121.753	-	41.554	163.307
Voor tuinverlichting OCW	138.250	-	21.000	159.250
Voor keerlus	-	-	1.088	1.088
Voor masterplan	264.250	155.000	55.000	164.250
Voor tentoonstelling	55.250	-	55.250	110.500
	<u>584.503</u>	<u>155.000</u>	<u>183.892</u>	<u>613.395</u>

De investeringsbijdragen zijn van diverse subsidieverstrekkers tot en met 2022 ontvangen bijdragen ter dekking van afschrijvingslasten van grote investeringen. Het bedrag ad € 584.503 valt over een langere tijd vrij, in onderstaande tabel is de vrijval weergegeven.

Resterende schuld	584.503
< 1 jaar	179.811
Tussen 1 en 5 jaar	328.874
> 5 jaar	75.818

Aankoop collectie

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Stand per 1 januari	99.364	145.760
Aflossing	-46.396	-46.396
	<u>52.968</u>	<u>99.364</u>
Kortlopend deel	-46.396	-46.396
Stand per 31 december	<u>6.572</u>	<u>52.968</u>

Resterende schuld	52.968
< 1 jaar	46.396
Tussen 1 en 5 jaar	6.572
> 5 jaar	-

KORTLOPENDE SCHULDEN**(ten hoogste een jaar)**

	<u>31-12-2022</u>	<u>31-12-2021</u>
XIV Crediteuren	<u>835.348</u>	<u>1.179.143</u>
XV Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	340.522	438.593
Pensioenen	<u>141.078</u>	<u>27.325</u>
	<u>481.600</u>	<u>465.918</u>
XVI Overige schulden en overlopende passiva		
Reservering vakantiegeld- en dagen	647.825	644.029
Vooruit ontvangen bedragen	889.444	499.084
Nog te betalen bedragen	<u>809.171</u>	<u>752.850</u>
	<u>2.346.440</u>	<u>1.895.963</u>

Onder de overlopende passiva is begrepen een bedrag van € - (2021: € -) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

De nog te betalen bedragen hebben betrekking op kosten voor het boekjaar 2022 waar per balansdatum nog geen factuur voor is ontvangen. Voor een groot deel (€ 400.000) heeft dit betrekking op de facturen van het Rijksvastgoedbedrijf voor de serviceverlening over het 3^e en 4^e kwartaal van 2022.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verplichtingen

Huur

In 2017 is een huurovereenkomst aangegaan voor het museumgebouw te Leiden en de vier loodsen te 's-Gravenzande. De overeenkomst liep tot 31 december 2022. Vanaf die datum loopt de overeenkomst voor onbepaalde duur door. Het Museum kan de Overeenkomst gedurende deze periode opzeggen bij aangetekend schrijven en met inachtneming van een opzegtermijn van 12 maanden.

In het kader van het nieuwe museumstelsel is het museum vanaf 1 januari 2017 verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van deze panden. Het museum nam tot en met 2022 de diensten die voortvloeien uit de hieraan verbonden dienstverleningsovereenkomst af van het Rijksvastgoedbedrijf.

Tevens is er een huurovereenkomst met de Stichting Afrika Collecties, vertegenwoordiger van de Congregatie van de Heilige Geest welke de eigenaar is van de gebouwen die het Afrika Museum in gebruik heeft. Deze overeenkomst loopt tot en met 30 juni 2025.

Voor het Tropenmuseum is een huurovereenkomst afgesloten met het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT). Deze overeenkomst loopt tot en met 31 december 2025.

De totale huurprijs inclusief servicekosten voor alle locaties bedraagt € 4.390.000 per jaar (begroting 2023). Per locatie zijn de navolgende bedragen in de begroting opgenomen:

- Volkenkunde	€ 616.000
- Afrika Museum	€ 408.000
- Tropenmuseum	€ 3.366.000

Voor de locatie Leiden wordt dit bedrag gedekt door de subsidie verstrekt door het Ministerie van OCW.

Lease

Ultimo 2022 bestaat er een leaseverplichting van € 45.705 voor de periode 2023 t/m 2025, voor kopieer- en scanapparatuur. Van dit bedrag loopt € 16.620 binnen een jaar af, € 29.085 heeft een looptijd langer dan een jaar en vervalt binnen 5 jaar.

Rechten

Subsidie OCW 2023

Door het Ministerie van OCW is in het kader van de Culturele basisinfrastructuur (BIS) voor het jaar 2023 het volgende subsidiebedrag toegekend:

Subsidiebedrag (175965/32647176) voor Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen
2023 € 12.072.436

De bedragen worden jaarlijks geïndexeerd voor arbeidskostenontwikkeling en prijsontwikkeling.

In het kader van de zorg voor het beheer en van museale cultuurgoederen op grond van de Erfgoedwet voor 2023 een bedrag toegekend van € 7.440.994.

Subsidie Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK)

Door het Amsterdams Fonds voor de Kunst is een subsidie toegekend van € 234.494 per jaar voor de periode 2021-2024 (totaal € 848.740). Deze subsidie is toegekend in het kader van het kunstenplan, meer specifiek ten behoeve van het Tropenmuseum junior.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening over 2022

(bedragen in Euro's)

BATEN

Inkomsten	2022	Begroting	2021
<u>Directe inkomsten</u>			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3)	<u>3.020.001</u>	<u>3.754.646</u>	<u>1.872.812</u>
2 Kaartverkoop			
Inkomsten uit entreegelden en (museum) kaarten	<u>1.986.226</u>	<u>2.592.438</u>	<u>1.282.531</u>
	1.986.226	2.592.438	1.282.531
3 Overige publieksinkomsten			
Inkomsten uit horeca-exploitatie	427.795		208.944
Verkoop artikelen	383.709		287.112
Fotowinkel	7.716		7.878
Educatieve activiteiten	<u>214.555</u>		<u>86.347</u>
	1.033.775	1.162.208	590.281
4 Totaal publieksinkomsten	<u>3.020.001</u>	<u>3.754.646</u>	<u>1.872.812</u>
5 Overige directe inkomsten			
Consulting	32.068		16.410
Bruiklenen	<u>2.115</u>		<u>5.510</u>
	34.183	49.500	21.920
6 Totaal directe inkomsten (4+5)	<u>3.054.184</u>	<u>3.804.146</u>	<u>1.894.731</u>
7 <u>Indirecte inkomsten</u>			
Ruimte en faciliteiten	13.279		14.486
Doorberekende personeelskosten Wereldmuseum Rotterdam	648.224		731.889
Doorberekende overige kosten	<u>238.380</u>		<u>172.440</u>
	<u>899.883</u>	<u>876.163</u>	<u>918.815</u>

	2022	Begroting	2021
<u>Private middelen</u>			
8	Waarvan particulier		
	6.570		6.570
	18.125		18.125
	21.701		21.701
	-127.665		96.288
	115.000		-
	4.628		3.618
	<u>38.359</u>	<u>47.896</u>	<u>146.302</u>
9	Waarvan bedrijven		
	10.000		-
	49.510		97.035
	-		44.444
	15.928		23.218
	<u>75.438</u>	<u>60.000</u>	<u>164.697</u>
10	Waarvan private fondsen		
	23.750		-
	66.250		74.000
	8.500		-
	10.000		-
	-		25.000
	-		30.000
	-		35.000
	-		10.000
	-		5.000
	20.882		-
	-		25.000
	24.500		-
	<u>153.882</u>	<u>124.000</u>	<u>204.000</u>
11	Waarvan goede doelenloterijen		
	846.814		801.370
	-		5.094
	<u>846.814</u>	<u>841.000</u>	<u>806.464</u>
12	Totaal bijdragen uit private middelen (8+9+10+11)	1.114.493	1.072.896
13	Totale eigen inkomsten (6+7+12)	5.068.560	4.135.010

Subsidies	2022	Begroting	2021
14 <u>Totaal structureel OCW (15+16+17)</u> De subsidie is als volgt opgebouwd:			
15 Culturele basisinfrastructuur	12.072.436		11.646.456
	<u>12.072.436</u>	<u>11.879.385</u>	<u>11.646.456</u>
16 Erfgoedwet onderdeel huisvesting Aangewend voor investeringen Mutatie te besteden subsidie huisvesting	3.870.866 - -963.047		3.678.761 - -777.069
	<u>2.907.819</u>	<u>3.752.244</u>	<u>2.901.692</u>
17 Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	3.570.128		3.444.155
	<u>3.570.128</u>	<u>3.513.038</u>	<u>3.444.155</u>
Subsidie Ministerie OCW	<u>18.550.383</u>	<u>19.144.667</u>	<u>17.992.303</u>
AFK gemeente Amsterdam inzake TMJ*			
18 Structurele subsidie gemeente	<u>219.047</u>	<u>215.000</u>	<u>215.792</u>
20 <u>Incidentele publieke subsidies</u> Subsidie uit publieke middelen			
EU grant agreement – Taking care	109.500		7.500
Modriaanfonds Datagestuurd ontdekken	77.000		-
AFK Datagestuurd ontdekken	24.500		-
OCW Consortium ***	120.569		-
OCW RAOCCC (COVID-19)**	1.022.100		2.011.100
OCW inzake visitatie	-		17.500
Vrijval investeringssubsidies	117.642		126.272
Overige	49.310		5.070
	<u>1.520.621</u>	<u>363.209</u>	<u>2.167.442</u>
21 Totaal subsidies (14+18+20)	<u>20.290.051</u>	<u>19.722.876</u>	<u>20.375.537</u>

*Op 3 augustus 2021 is door AFK (ref. 2021.0201.T. 1) een subsidie verleend in het kader van het Kunstenplan 2022-2024 van € 848.740, waarvan toegekend voor 2022 een bedrag van € 219.030. Deze subsidie heeft betrekking op de activiteiten van het Tropenmuseum Junior (TMJ).

	Begroting	Realisatie 2022
Specificatie besteding		
Werving, selectie museummedewerkers	2.500	-
Vorbereiding trainingen, inhoud en vorm	4.000	-
Trainingskosten	9.000	-
Personele kosten voor trainingsduur	15.000	-
Personele kosten voor uitvoering tentoonstellingsprogramma (7 dagen per week)	145.000	224.826
Vaste staf voor dagelijkse sturing, coaching en begeleiding	45.000	58.423
Expertiseontwikkeling i.s.m. onderwijs	10.000	-
Materiaalkosten	14.500	10.110
Niet gehonoreerd cf. besluit 2021.0201.T.1	-32.815	-
	212.815	293.359

**Op 25 februari 2023 is door OCW (ref. 175965/31247422) op grond van de regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 (RAOCCC) een subsidie verstrekt van € 1.022.100.

De subsidie is bestemd om de inkomstenderving alsmede de directe kosten als gevolg van de coronacrisis op te vangen. De subsidie is in 2022 geheel voor dit doel aangewend. De daling van de publieksinkomsten bedroeg € 1.052.150 ten opzichte van het pré COVID-19 jaar 2019.

**Op 3 november is door OCW (ref. 34381038) een subsidie verleend in het kader van het project: Against Opacity - The Dutch Consortium for the return of objects collected within colonial contexts voor een bedrag van € 800.000. De termijn voor het uitvoeren van de activiteiten in het kader van deze subsidie is na wijziging van de verlening per brief van 12 januari 2023 (ref. 35236431) verlengd tot 31 december 2023.

De aanwending van de subsidie kende het navolgende verloop:

	<u>Saldo 01-01</u>	<u>Ontvangst</u>	<u>Besteding</u>	<u>Saldo 31-12</u>
2022	-	800.000	120.569	679.431

LASTEN	2022	Begroting	2021
1 <u>Salarislasten</u>			
Lonen en salarissen	7.782.722		7.374.865
Sociale lasten	1.305.250		1.202.163
Pensioenlasten	850.240		793.547
Diverse personeelskosten	355.491		324.620
	<u>10.293.703</u>	<u>10.494.600</u>	<u>9.695.195</u>

In 2022 waren er gemiddeld 153 FTE in dienst (2021: 145)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Nationaal Museum van Wereldculturen van toepassing zijnde regelgeving. Het bezoldigingsmaximum in 2022 voor Nationaal Museum van Wereldculturen is € 216.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen*

bedragen x € 1	M.J. van Bommel	W.A.H. Modest
Functiegegevens	Algemeen directeur	Inhoudelijk directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	Ja
Bezoldiging		
Beloningen plus belastbare onkostenvergoedingen	136.113	109.808
Beloningen betaalbaar op termijn	16.070	15.024
Subtotaal	152.182	124.832
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet erugontvangen bedrag	-	-
Totale bezoldiging	152.182	124.832
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Gegevens 2021		
Aanvang en einde functievervulling 2021	n.v.t.	1/5-31/12
Omvang dienstverband 2021 (als deeltijdfactor in fte)	n.v.t.	1,0
Bezoldiging 2021		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.	73.628
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	9.308
Subtotaal	n.v.t.	82.937
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	n.v.t.	139.715
Totale bezoldiging	n.v.t.	82.937

*Ingevolge het samenwerkingsverband met het Wereldmuseum zijn de (salaris)lasten van onder meer de leidinggevende functionarissen voor een bedrag van € 77.216 (2021 € 80.508) inclusief sociale lasten doorbelast aan het Wereldmuseum.

Toezichthoudende topfunctionarissen

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
De heer. K.M. Becking	Voorzitter Raad van toezicht
Mevrouw E.R. Kambel	Lid Raad van toezicht
Mevrouw mr. Sj. A. Rullmann	Lid Raad van toezicht tot 1 april
De heer H.J.H. van Meegen	Lid Raad van toezicht vanaf 1 april
Mevrouw P.E. de Weichs de Wenne	Lid Raad van toezicht
Mevrouw L.A.M. van der Linden	Lid Raad van toezicht
De heer M. Bouker	Lid Raad van toezicht tot 1 april
De heer L.A.A. Pieters	Lid Raad van toezicht vanaf 1 april
Mevrouw H.A. Saam	Lid Raad van toezicht

De leden van de Raad van Toezicht van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen zijn onbezoldigd.

	<u>2022</u>	<u>Begroting</u>	<u>2021</u>
2 <u>Huisvestingslasten</u>			
Huur gebouwen	2.601.332		2.482.462
Gebruiksvergoeding Rijksvastgoedbedrijf	794.743		807.812
Servicekosten	1.402.167		1.375.008
Dotatie voorziening grootonderhoud	1.120.654		1.125.290
Energielasten	859.257		390.479
Onderhoudskosten	77.845		98.960
Schoonmaakkosten	255.222		204.314
Overige huisvestingslasten	37.212		23.671
	<u>7.148.432</u>	<u>7.665.771</u>	<u>6.507.996</u>
3 <u>Afschrijvingen</u>	<u>1.520.917</u>	<u>1.615.823</u>	<u>1.548.684</u>
4 <u>Aankopen</u>	<u>159.877</u>	<u>80.000</u>	<u>45.530</u>
5 <u>Overige lasten</u>			
<u>Inhuur derden</u>			
Kosten uitzendkrachten	292.916		120.690
Kosten uitbesteed werk	1.734.785		1.381.979
	<u>2.027.701</u>	<u>0</u>	<u>1.502.669</u>
<u>Kantoorkosten</u>			
Kantoorbehoeften	4.783		3.181
Portiekosten	12.768		17.287
Kopieer- en papierkosten	23.748		24.204
Telefoonkosten	41.310		34.897
Internetkosten	98.860		57.610
Overige kosten	15.861		9.095
	<u>197.330</u>	<u>0</u>	<u>146.274</u>
<u>Publiciteitskosten</u>			
Reclamekosten	552.782		509.524
Drukwerk	29.318		39.276
	<u>582.100</u>	<u>0</u>	<u>548.800</u>

	2022	Begroting	2021
Inkoopwaarde verkopen winkel en horeca	297.613		199.876
<u>Activiteitenkosten</u>			
Ontwerpkosten	233.809		219.358
Audiovisuele kosten	462.450		402.487
Reis- en verblijfkosten	217.608		46.045
Transportkosten	176.822		266.536
Kosten op en afbouw tentoonstellingen	942.298		681.687
Kosten conserveren en restaureren	161.428		167.198
Diverse aankopen	176.987		145.834
Fotokosten	49.801		58.583
Bruikleenkosten	31.836		196.343
Workshop- en kosten van optredens	199.683		119.062
Overige activiteitenkosten	212.733		93.517
Activiteitenkosten	2.865.455	0	2.396.650
<u>Organisatiekosten</u>			
Accountantskosten	102.880		100.975
Adviseurskosten	180.198		228.044
Kosten RvT	5.678		11.782
Administratiekosten	47.114		51.329
Assurantiekosten	94.851		162.734
Organisatiekosten	430.721	0	554.864
<u>Algemene kosten</u>			
Aanschaf en onderhoud kleine inventaris	77.320		63.220
Abonnementen en contributies	198.524		107.891
Representatiekosten	29.197		12.907
Congreskosten	9.964		7.442
Donaties en sponsoring	12.900		13.225
Overige algemene kosten	475.816		259.395
Algemene kosten	803.721	0	464.080
Totale overige lasten	7.204.641	6.934.849	5.813.213

Toelichting op de functionele en categoriale exploitatierekening over 2022

Het toerekenen van de baten en lasten aan de afdelingen (welke zijn onderverdeeld naar museale functies) is gedaan op basis van verdeelsleutels. Leidend hierbij zijn de voorschriften uit het handboek cultuursubsidies 2021-2024. Uitgangspunt is dat de baten en lasten direct toegerekend worden aan de de publieks-, dan wel de collectiefunctie. Indien dit niet mogelijk is worden de baten en lasten toegerekend aan algemeen beheer.

Baten

De publieksinkomsten worden toegerekend aan de publieksfunctie, evenals de baten uit de winkel- en horecaexploitatie. De overige inkomsten worden toegerekend naar aard van de inkomsten, hierbij geldt dat de baten de lasten volgen.

Subsidie OCW

De subsidie wordt als volgt toegerekend:

- Subsidie collectiebeheer: deze wordt geheel toegerekend aan collectiebeheer;
- Subsidie huisvesting: deze wordt op basis van gebruik vierkante meters doorberekend naar aard van gebruik;
- Subsidie basisinfrastructuur: deze wordt per saldo ingezet om het tekort op de collectiefunctie te dekken. Het overige wordt toegerekend aan de publieksfunctie.

Overige bijdragen/subsidies

Bijdragen worden over het algemeen toegekend met een specifiek doel. Deze bijdragen zijn opgenomen onder de functie waar ook de lasten zijn opgenomen, op welke deze bijdragen betrekking hebben.

Personeelslasten

De medewerkers welke direct toewijsbaar zijn aan de functies zijn hieraan toegerekend. De overige medewerkers (zoals bijvoorbeeld de directie, ICT en P&O) zijn toegerekend aan algemeen beheer.

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn toegerekend op basis van functie van gebouwen en m2.

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zijn indien mogelijk toegerekend aan de desbetreffende functie. Grotendeels zijn ze toegerekend aan algemeen beheer.

Aankopen

Aankopen vallen onder de collectiefunctie.

Overige lasten

De overige lasten worden toegerekend middels de systematiek waarbij de lasten de baten volgen. Indien er geen toerekening mogelijk is worden ze toegerekend aan algemeen beheer.

Toerekening saldo algemeen beheer

Voor toerekening van het saldo algemeen beheer volgt de stichting de voorschriften welke zijn overeengekomen tussen het ministerie en de museumvereniging.

Leiden, 29 maart 2023

De Directie:

M. J. van Bommel
Algemeen directeur

W.A.H. Modest
Inhoudelijk directeur

De Raad van Toezicht:

K.M. Becking

OVERIGE GEGEVENS

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en raad van toezicht van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen

Verklaring over de in de verantwoording opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen (of hierna 'de stichting') te Leiden (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de verantwoording 2022 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de Wet topinkomens (WNT);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de subsidiebeschikking en in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2022;
- 1 de categoriale exploitatierekening over 2022; en
- 2 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nationaal Museum van Wereldculturen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de verantwoording 2022 opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de verantwoording andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT.

De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals vermeld in de subsidiebeschikking en in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 29 maart 2023

KPMG Accountants N.V.

J.L.C. van Sabben RA

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

In de statuten zijn geen bepalingen inzake resultaatbestemming opgenomen.

KPMG Audit
Document waarop ons rapport
2436604/23X00187020AVN d.d.

29 maart 2023

(mede) betrekking heeft.
KPMG Accountants N.V.